

Polska Bibliografja Techniczna.

- P** 1928 355.488 (438) „1918 : 1920”
B Bellona. Styczeń.
T PRZYBYLSKI kpt. S. G. Działania wstępne w wojnie polsko-rosyjskiej 1918—1920. 7900 sł. + 7 map.
- P** 1928 355.411
B Bellona. Styczeń.
T POZERSKI OLGIERD gen. Technika marszu zbliżania. 1400 słów.
- P** 1928 355.52
B Bellona. Styczeń.
T SADOWSKI J. ppłk. S. G. Organizacja służby rozjemczej i pozorowanie ognia w ćwiczeniach wielkich jednostek. 3700 sł. + 2 rys.
- P** 1928. 355.3
B Bellona. Styczeń i Luty.
T STARZYŃSKI mjr. S. G. Niezmienne zasady organizacji wojska. 7000 słów.
- P** 1928. 623.1 : 355.458
B Bellona. Styczeń.
T v. BRUNNER gen. Stała fortyfikacja wybrzeży. 7200 sł. + 5 rys.
- P** 1928. 355.22
B Bellona. Styczeń.
T KURLETO M. kpt. Uwagi o wychowaniu fizycznym w szkołach wojskowych. 2100 sł.
- P** 1928. 355.23 + 355.12
B Bellona. Luty.
T PORWIT MARJAN mjr. S. G. Drogi wychowania wojskowego. 6200 słów.
- P** 1928. 623.1 : 355.45
B Bellona. Luty.
T ZIELENIEWSKI TADEUSZ ppłk. S. G. Współczesne myśli w fortyfikacji stałej. 6700 sł. + 1 mapa.
- P** 1928. 355.55
B Bellona. Luty.
T SADOWSKI JAN ppłk. S. G. Organizacja ćwiczeń średnich oddziałów. 4500 słów + 1 rys.
- P** 1928. 355.488 (47) „1920.03.26”
B Bellona. Luty. 355.3 (477.1)
T SZANDOUK PAWEŁ. Organizacja wojska ukraińskiego na Podolu z początkiem 1920 r. i wypad na Mohylów (26—28 kwietnia 1920). 4300 sł. + 2 mapy.
- P** 1928. 355.233.1
B Bellona. Luty.
T MULLER STANISŁAW ppłk. S. G. Zagadnienie szkolenia podoficerów. 1200 sł.
- P** 1928. 355.231 : 355.48
B Bellona. Luty.
T LASKOWSKI OTTON mjr. Kilka uwag na marginesie programu nauczania historii wojskowej. 3700 sł.
- P** 1928. 624.623 (438)
B Czasop. Techn. Nr. 1 i Nr. 2.
T KURYŁO A. prof. O nowych budowach żelbetowych w Polsce. 1400 słów + 18 rys.
- P** 1928. 625.1 (438)
B Czasop. Techn. Nr. 1 i Nr. 2.
T WĄTOREK K. dr. prof. Projekt ministerjalny polskiej nawierzchni kolejowej. 4700 słów + 18 rys.
- P** 1928. 628.1 (438)
B Czasop. Techn. Nr. 1.
T MAZUR M. inż. Projekt zbiornika betonowego dla stacji przepompowania w Karaczynowie wodociągu miasta Lwowa. 1400 słów + 12 rys.
- P** 1928. 624 914.2.04
B Casop. Techn. Nr. 1.
T THULLIE prof. dr. i CHMIELOWIEC inż. Naprężenie drugorzędne w belkach kratowych i sposób przybliżony ich wyznaczania. 2000 słów + 7 rys.
- P** 1928. 627.15
B Czasop. Techn. Nr. 2, Nr. 3 i Nr. 4.
T BORN ARTUR inż. Pomiar wielkości wleczenia materiału na dolnej Wiśle. 8040 słów + 8 tablic.

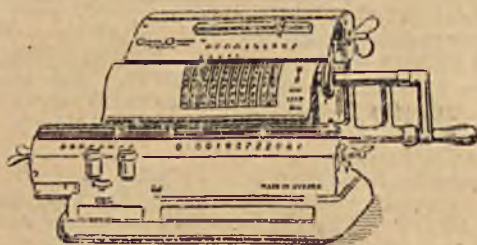
- P** 1928. 388 : 385
B Czasop. Techn. Nr. 2 i Nr. 3.
T BRATRO EMIL inż. Komunikacja samochodowa i jej stosunek do kolei. 6250 słów + 4 tabl.
- P** 1928. 539.413 : 666.982
B Czasop. Techn. Nr. 2.
T OLSZAK WACŁAW inż. Wytrzymałość na zginanie belek żelbetonowych o przekroju prostokątnym jedno i o-bustronnie zbrojonych. 600 słów + 3 rys.
- P** 1928. 713 (438 Lwów)
B Czasop. Techn. Nr. 3 i Nr. 4
T DREKSLER IGNACY. Pomysł przy kształceniu ulicy Marszałkowskiej w Lwowie. 4350 słów + 14 rys.
- P** 1928. 711 (438 Lwów)
B Czasop. Techn. Nr. 4.
T MATAKIEWICZ M. Słowo o parku Kościuszki. 1650 słów + 1 rys.
- P** 1928. 351.8112 (438)
B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2
T Znowu symbol — ano... trudno. 1450 słów.
- P** 1928. 351.811.2 (438) (064)
B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
T Zadania Wystawy Drogowej. (Wywiad z Podsekretarzem Stanu M. R. Publ. p. inż. K. Górskim). 650 słów.
- P** 1928. 351.811.2 (438) (064)
B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
T Narodziny Polskiego Kongresu Drogowego. (Wywiad z Dyr. Dep. M. R. Publicznych p. prof. Nestorowiczem) 350 słów.
- P** 1928. 351.811.2 (438) (064)
B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
T Wystawa przeszła czekaliwania swoich twórców. (Wywiad z Dyr. Okr. Dyr. R. Publ. w Warszawie p. inż. Trylińskim). 500 słów.
- P** 1928. 351.811.2 (438)
B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
T ŻMUDZIŃSKI JAN TADEUSZ. Od drogi perskiej do polskiej. Luźne wspominki z różnie odległej przeszłości dla łączniejszego wyrozumienia ewentualnych zadań na przyszłość. 5000 słów.
- P** 1928. 351.811.2 (438) (063)
B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
T I-szy Polski Kongres Drogowy w Warszawie 3,5 stycznia 1928. 7350 słów + 2 rys.
- P** 1928. 351.811.2 + 625.7 (07)] (438) (064)
B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
T ŻMUDZIŃSKI JAN TADEUSZ. Wystawa Drogiowa w Warszawie od dnia 3/7 stycznia 1928 r. Administracja Drogiowa. Szkolnictwo Techniczne Drogiowe. Wystawa Przemysłu drogowego. 22960 słów + 47 rys.
- P** 1928. 625.7
B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
T H. Znaczenie doświadczenia w budowie dróg. 950 słów.
- P** 1928. 625.712.1
B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
T HEINE MICHAŁ inż. Ulice w wielkim mieście. 1200 słów.
- P** 1928. 625.85
B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
T BOBR WACŁAW inż. Nowożytnie bruku asfaltowe. 240 słów.
- P** 1928. 336.34 : 69
B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
T Na nową placówkę. (wywiad z Dyr. Banku Gosp. Kraj. p. dr. Szenkiem). 180 słów.
- P** 1928. 351.712.2 0332
B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
T PRONASZKO ST. Kilka uwag przed sezonem budowlanym w sprawie wadów i kaucji. 600 słów.
- P** 1928. 333.32 (438)
B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
T OSTROWSKI WACŁAW inż. Jak zażegnać głód mieszkaniowy w miastach Polski. 1750 słów.
- P** 1928. 666.7 (438)
B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
T DZIEDZIUL A. inż. Przemysł i rynek ceramiczny w 1928 r. 1100 słów.
- P** 1928. 691 : 536.21
B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
T NOWORYTA JAN budowniczy. Utrata ciepła w domach mieszkalnych. 850 słów.

Niezbędne do obliczenia kosztorysów

Arytmometry szwedzkie

Oryginalne Odhner

Gen. Przedstaw.

G. GERLACH — WARSZAWA

OSSOLIŃSKICH 4

PROSPEKTY NA ŻĄDANIE.

PROSPEKTY NA ŻĄDANIE.

66

Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamiając, że z dniem 1 grudnia 1927 r. objęta

Generalną Reprezentację

na obszar celny polski firm:

L'ALUMINIUM FRANÇAIS

S. A. PARIS,

SOCIÉTÉ du DURALUMIN

S. A. PARIS,

p o l e c a :

Aluminium w blokach 98 — 99%, 99 — 99,5%, 99,5% gwarant.

Wyroby z aluminium i duraluminium „Aldal”: blacha,

rury, profile, odlewy, drut i t. p. 50

Wszelkie stopy specjalne. Almelec—przewodniki elektryczne.

- P 1928. 691.:9
 B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2
 T SURZYCKI LEON budowniczy. Amerykańskie ruchome rusztowania murarskie. 1950 słów + 3 rys.
- i 1928. 69 (438)
 d Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2
 Regestracja placówek Polskiego Przemysłu Budowlanego. 800 słów.
- P 1928. 691.2 (438)
 B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
 T Tatrzańskie kamieniołomy. 900 sł. + 3 rys.
- P 1928. 625.85
 B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
 T Zastosowanie asfaltów do budowy dróg nowoczesnych. 650 słów + 1 rys.
- P 1928. 691.2 (438)
 B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
 T Śląskie kamieniołomy Puhacz w Klesowce. 1800 słów.
- P 1928. 691.82
 B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2
 T Fabryka materiałów izolacyjnych, asfaltów i przetworów smołowych. 200 słów + 1 rys.
- P 1928. 625.74 (438)
 B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
 T Świt drogi polskiej — zmierzchem bezdroża. 1860 słów + 4 rys.
- P 1928. 625.85 (438)
 B Pol. Przemysł Bud. Nr. 1 i Nr. 2.
 T Budowa dróg krajowymi asfaltami. 600 słów.
- P 1928. 92 (Bem Józef generał)
 B Przegl. Art. Nr. 1.
 T BEM JÓZEF generał. 1794 — 1850 1900 słów + 1 rys.
- P 1928. 623.4 (44) + 358.1 (44) (07)
 B Przegl. Art. Nr. 1.
 T ANDRÉ LUCJAN ppułk. Przyczyny zwycięstwa artylerji francuskiej. 3850 słów.
- P 1928. 358.1 : 355.53
 B Przegl. Art. Nr. 1.
 T ONACEWICZ WŁODZIMIERZ mjr. Szt. Gen. Artylerja dywizyjna w obronie. Pozycja obronna. Strefy działania artylerji według ich ważności. Rozmieszczenie artylerji. Sposoby działania artylerji. Organizacja grup taktycznych. Amunicja. Obrona pozycji ubezpieczeń. Zwalczanie artylerji. Wzbranianie. 6750 słów + 3 rys.
- P 1928. 359.32
 B Przegl. Art. Nr. 1.
 T ZIEMBICKI LUDWIK kpt. mar. Artylerja na torpedowcach. Wiadomości ogólne. Ustawianie dział. Komory amunicyjne. Instalacja do kierowania ogniem. 2900 słów + 2 rys.
- P 1928. 623.421.001 + 623.53
 B Przegl. Art. Nr. 1.
 T JACKOWSKI KAZIMIERZ ppułk. inż. Wpływ ciepła na lufy działowe. 3400 słów + 6 rys.
- P 1928. 623.451
 B Przegl. Art. Nr. 1.
 T LYSIŃSKI STANISŁAW kpt. O budowie pierścienia wodącego. 720 słów + 11 rys.
- P 1928. 655.2
 B Przegl. Art. Nr. 1.
 T Co powinno być wiadomem naszym współp.acownikom z dziedziny typografji. 1900 słów.
- P 1928. 623 : 355/9
 B Przegl. Art. Nr. 1.
 T ŁUKASZEWSKI TADEUSZ kpt. Środki przeciwczołgowe. Środki bierne. Środki czynne. 4500 słów.
- P 1928. 623.5
 B Przegl. Art. Nr. 1.
 T ŁASKOWSKI HELJODOR. Zasady strzelania na morzu. 2800 sł. + 3 rys.
- P 1928. 623.451
 B Przegl. Art. Nr. 1.
 T TUPAJJ ALEKSANDER mjr. Pociiski gwintowane. 2900 słów + 2 rys. + 4 tablice.

TYPEWRITERS

**NAJBARDZIEJ UDOSKONALONA
MASZYNA AMERYKAŃSKA**

**LÉKKIE UDERZENIE
ŁADNE PISMO
MOCNA BUDOWA**

PACIFIC SP. AKC.

WARSZAWA, Jerozolimska 25

SPRAWOZDANIE

z działalności Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie za rok 1927 (sprawozdawczy 29), ogłoszone na Ogólnym Zebraniu Członków Stowarzysz. w dn. 23 marca 1928 r. przez członka Rady Tadeusza Baniewiczza.

Rok 1927 zapisał się dodatnio pod względem ogólnego stanu gospodarczego Polski, gdyż, dzięki stabilizacji warunków wewnętrznych kraju i dobremu konjunkturom zewnętrznym, życie gospodarcze żywszem zabiło tętnem; pomimo to jednak stan materialny pracującej inteligencji wciąż jeszcze był bardzo ciężki, wskutek czego daje się zauważyć w naszym stowarzyszeniu w dalszym ciągu niepokojące zjawisko zmniejszania się ilości członków, głównie wskutek nieopłacania składek. Rada Stowarzyszenia starała się, o ile było w jej możliwości, przeciwdziałać temu, udzielając, w zakresie upoważnienia przez Walne Zebranie, ulg przy opłacaniu składek, jednakże ulgi te mogły być stosowane w bardzo ograniczonych rozmiarach i stosunkowo rzadkich wypadkach i nie mogły zapobiec wzmiankowanemu zjawisku.

Działalność Rady musiała być wobec powyższego nacechowana wielką oględnością i ostrożnością, żeby utrzymać się w ramach nakreślonego budżetu, zwłaszcza, że i sprawa spłaty długów, ciężących na gmachach Stowarzyszenia, wciąż jeszcze była nierozstrzygnięta.

Rok sprawozdawczy był 29 w życiu Stowarzyszenia.

W dniu 1 stycznia 1927 roku liczba członków wynosiła 2.449, przyjęto w ciągu roku sprawozdawczego 60, ubyło:

a) z powodu śmierci	34
a mianowicie: ś.p. ś.p. Władysław Babicki, Stanisław Babiński, Marjan Bielkiewicz, Ignacy Budzianowski, Józef Dziekoński, Henryk Hutorowicz, Szczepan Jawdyński, Jan Karczewski, Józef Kołaczekiewicz, Stanisław Kowalewski, Seweryn Leszczyński, Stefan Łobodowski, Zygmunt Majewski, Paweł Müller, Józef Nowiński, Antoni Olekiewicz, Wacław Orgelbrand, Kazimierz Pawłowicz, Stefan Pazirski, Kazimierz Puciata, Ignacy Rupiewicz, Zygmunt Straszewicz, Władysław Stypulkowski, Ignacy Szawiński, Michał Świeżyński, Aleksander Treliński, Jerzy Wachszejński, Rafał Walentynowicz, Edmund Wiercichowski, Władysław Wojciechowski, Aleksander Wyrzykowski, Albin Zbikowski, Kazimierz Zdziarski, Feliks Zieliński i Zdzisław Zych-Płodowski.	
b) z powodu wykreślenia się	44
c) wykreślono za nieopłacanie składek	126

razem więc ubyło 204

W dniu 31 grudnia 1927 r. było członków 2305, czyli mniej niż na początku roku o 144 członków.

Według miejsca zamieszkania członkowie dzielą się jak następuje:

a) członków, mieszkających w Warszawie było	1.690
b) członków, mieszkających na prowincji	605
c) członków, mieszkających zagranicą	10
razem	2.305

Z ogólnej liczby członków w końcu roku było 29 członków dożywotnich, którzy albo wpłacili jeszcze przed wojną jednorazowo po rubli 300 lub też zrzekli się na rzecz Stowarzyszenia poważniejszych sum, ciężących na gmachu Stowarzyszenia.

Zebrania Walnych odbyło się w 1927 r. trzy: pierwsze w dniu 25 lutego, drugie w dniu 8 kwietnia i trzecie w dniu 16 grudnia 1927 r.

Walne Zebranie w dniu 25 lutego (na którym przewodniczył kol. Czesław Klarner, sekretarzował kol. Władysław Gliński, a obecnych było 146 członków), poświęcone było rozpatrzeniu zmienionego, w związku z uchwałą poprzedniego Walnego Zebrania z dnia 17 grudnia 1926 r., projektu preliminarza budżetowego na rok 1927. Budżet ten referował Skarbnik Rady kol. Edmund Telakowski. Po dłuższej dyskusji przedstawiony budżet w całości przyjęto. W budżecie tym uwzględniona była prenumerata „Przeglądu Technicznego” dla członków Stowarzyszenia, na co asygnowano zł. 31.000, przyczem wysokość składek członkowskich została utrzymana poprzednia. Na wniosek Rady, utrzymano nadal dobrowolne składki od członków na Fundusz Zapomogowy w wysokości 2 złotych kwartalnie. Na Zebraniu tem przyjęto przez balotowanie 12 kandydatów na członków Stowarzyszenia. W wolnych wnioskach i komunikatach kol. Ksawery Gnoiński podał do wiadomości zebranyom o mającym się odbyć we Lwowie II-im Zjeździe Techników Zrzeszonych, w pracach przygotowawczych do którego bierze czynny udział Rada Naukowo-Techniczna. Kol. Nowak zgłosił wniosek na następne Walne Zebranie z propozycją, żeby w sprawie stosunku Stowarzyszenia Techników do „Przeglądu Technicznego” urządzić ankietę między członkami Stowarzyszenia.

Na Walnem Zebraniu w dniu 8 kwietnia, (na którym przewodniczył również kol. Czesław Klarner, sekretarzował kol. Zygmunt Lewandowski) było zdane w obecności 90 członków sprawozdanie z działalności Stowarzyszenia za rok 1926, opracowane przez Członka Rady kol. Tadeusza Baniewicza. Sprawozdanie to zostało wydrukowane w nr. 3 z r. 1927 „Wiadomości Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych” i rozesłane wszystkim członkom Stowarzyszenia. Bilans Stowarzyszenia za rok 1926 referował Członek Rady Skarbnik kol. Edmund Telakowski, wyjaśniając poszczególne pozycje. Bilans ten, jak również zestawienie jego z preliminarzowanemi dochodami i wydatkami na r. 1926, były umieszczone we wzmiankowanym drukowanym sprawozdaniu z działalności Stowarzyszenia. Sprawozdanie z działalności Stowarzyszenia i kasowe zostały jednogłośnie zatwierdzone. Na posiedzeniu tem kol. Prezes Radziszewski zakomunikował

zebranych, że w celu uczczenia pamięci zasłużonego członka Stowarzyszenia ś. p. Kazimierza Obrębowicza, Rada postanowiła doprowadzić do porządku grób jego na Powązkach, uzupełniając zebraną od członków Stow. na ten cel sumę zł. 451 z funduszków Stowarzyszenia. Przez balotowanie przyjęto 11 kandydatów na członków Stowarzyszenia.

Walne Zebranie w dniu 16 grudnia, na którym przewodniczył kol. Seweryn Wachowski i sekretarzował kol. Andrzej Kubicki, poświęcone było rozpatrzeniu preliminarza budżetowego na rok 1928 oraz wyborom do Władz Stowarzyszenia na rok 1928. Preliminarz budżetowy referował Skarbnik Rady kol. Edmund Telakowski, uzupełniając szczegółowymi wyjaśnieniami poszczególne pozycje budżetu, zamykającego się po stronie wpływów i wydatków sumą zł. 239.284. Budżet został jednogłośnie przyjęty. W komunikatach Rady Stowarzyszenia kol. Prezes Radziszewski odczytał w skróceniu ważniejsze wystąpienia nazewnątrz Rady Stowarzyszenia, przez uproszonych delegatów, co jest podane w szczegółowym sprawozdaniu z działalności Rady za rok 1927. W końcu zebrania odbyły się wybory do Władz Stowarzyszenia i balotowanie 37 kandydatów na członków Stowarzyszenia. Prócz tego zostały złożone dwa wnioski do rozpatrzenia przez Radę, a mianowicie wniosek kol. Teofila Wasilewskiego w sprawie 8-godzinnego dnia pracy i kol. Józefa Barszczewskiego w sprawie projektu budowy Muzeum Narodowego w Warszawie.

Skład Rady Stowarzyszenia w roku sprawozdawczym był następujący: kol. kol.: Tadeusz Baniewicz, Roman Baranowicz, Ksawery Gnoiński, Ryszard Kaszuba, Mieczysław Kłossowski (po wyjeździe którego z Warszawy na jego miejsce wszedł z listy zastępców Piotr Januszewski), Marjan Lalewicz, Edward Potemski, Kazimierz Puciata (po którego zgonie wszedł z listy zastępców Ignacy Myszczyński), Ignacy Radziszewski, Waclaw Sława-Neyman, Edmund Telakowski i Waclaw Wańkowicz.

Zajęcia w Radzie były podzielone jak następuje:

Prezes: Ignacy Radziszewski,

Wice-Prezesi: Waclaw Wańkowicz i Ksawery Gnoiński,

Sekretarz: Tadeusz Baniewicz,

Skarbnik: Edmund Telakowski,

Zastępca Sekretarza: Mieczysław Kłossowski, później Piotr Januszewski,

Zastępca Skarbnika: Roman Baranowicz,

Delegat do Delegacji Kół i Wydziałów: Waclaw Sława-Neyman,

Delegat do „Przeglądu Technicznego”: Edward Potemski,

Gospodarz gmachu: Marjan Lalewicz,

Gospodarz klubu: Ryszard Kaszuba,

Delegat do Wydziału Posiedzeń Technicznych: Ignacy Radziszewski,

„ „ Wydziału Wydawnictw Techn.: Tadeusz Baniewicz,

„ „ Komitetu Bibliotecznego: Kazimierz Puciata, później Ignacy Myszczyński,

„ „ „Drukarni Technicznej”: Edward Potemski.

Działalność Rady Stowarzyszenia.

Rada zbierała się normalnie co dwa tygodnie we wtorki i odbyła w roku sprawozdawczym ogółem 24 posiedzenia przy udziale średnio 9 członków. Na wszystkich posiedzeniach, prócz jednego, przewodniczył kol. Radziszewski, na jednym — kol. Wańkowicz.

Prócz spraw, dotyczących wewnętrznego życia Stowarzyszenia, o których mowa będzie poniżej, Rada, podobnie jak w latach ubiegłych, interesowała się wszystkimi temi sprawami, które albo miały jakikolwiek związek z zagadnieniami techniczno-gospodarczymi kraju, lub też które interesowały ogół obywateli naszego Państwa.

Z zamierzeń Władz Państwowych na czoło zagadnień, interesujących Stowarzyszenie, wysunęły się dwa: Ustawa o obowiązkowym ubezpieczeniu i projekt Ministerstwa Robót Publicznych, dotyczący wzmocnienia akcji budowlanej w celu poprawy stosunków mieszkaniowych.

W pierwszej z tych spraw odbyło się w Stowarzyszeniu szereg posiedzeń przy udziale przedstawicieli Rady Naukowo-Technicznej, Prezydów Kół, delegatów: Ministerstwa Pracy o pieki Społecznej, Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów, Związku Lekarzy i Prawników oraz zaproszonych rzeczoznawców. Projekt ustawy został wszechstronnie przeanalizowany i przedyskutowany. Rezultatem była opinia Rady, wyrażona w listach-memorjałach, skierowanych do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej oraz P. P. Marszałków Sejmu i Senatu, Wice-Prezesa Rady Ministrów oraz zainteresowanych Ministrów, wydrukowana w nr. 39 „Nowin Technicznych”.

Druga sprawa zawsze żywo obchodząca członków Stowarzyszenia, bo dotycząca najbardziej palącego zagadnienia: sprawy mieszkaniowej, została również poddana szczegółowemu i wszechstronnemu rozważaniu w specjalnej Komisji, do której prócz delegowanych członków Rady weszli przedstawiciele innych organizacji społecznych. Motywowaną opinię Rady w tym względzie przesłano już w r. 1928 miarodajnym czynnikiem.

Do Rady Elektrycznej przy Ministerstwie Robót Publicznych został ponownie powołany na rok 1927 i 1928 kol. Ksawery Gnoiński.

Stowarzyszenie przyjmowało udział przez swych delegatów: w sądzie konkursowym w Ministerstwie Poczty i Telegrafów na skrzynkę pocztową, w Wojewódzkim Komitecie Pomocy Poszkodowanym podczas powodzi we Wschodniej Małopolsce, w Sekcji Budowlanej Komitetu Normalizacyjnego (kol. Telakowski i Baranowicz), w konferencji, dotyczącej rozbudowy Gdyni (kol. J. Jankowski) i t. p.

W roku sprawozdawczym odbyły się wybory do Rady Miejskiej w Warszawie. Rada uważała, że nie wolno Stowarzyszeniu uchylać się od czynnej akcji przy wyborach do Rady Miejskiej i że należy dążyć do wprowadzenia do tej Rady ludzi należycie obeznanych z technicznymi zagadnieniami gospodarki miejskiej i wskutek tego zdecydowała się przyjąć czynny udział w akcji wyborczej. Stanowisko Rady zostało zaakceptowane na zebraniu przewodniczących i delegatów poszczególnych Kół.

Śladem lat poprzednich Rada utrzymywała ścisły kontakt z innymi stowarzyszeniami i organizacjami społecznymi, starając się śledzić każdy objaw życia społecznego.

Najbliższemu naszemu Stowarzyszeniu jest Związek Polskich Zrzeszeń Technicznych, we władzach którego przyjmuje udział szereg naszych członków, a mianowicie: kol. Radziszewski, jako wice-prezes, kol. Rodowicz — jako generalny sekretarz, kol. Żaryn — jako skarbnik oraz kol. Gnoiński i kol. Iwanicki — jako członkowie Komisji Rewizyjnej.

W dniu 26 i 27 maja roku sprawozdawczego, podczas Zjazdu w Warszawie, delegaci Związku byli gośćmi naszego Stowarzyszenia i Rada wydała na ich cześć bankiet.

Drugi Ogólny Zjazd Polskich Techników Zrzeszonych odbył się we Lwowie we wrześniu i był połączony z 50 letnim jubileuszem istnienia Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie. W październiku zaś miał miejsce w Sosnowcu VI Zjazd delegatów Zrzeszonych Stowarzyszeń.

Ze Zjednoczeniem Polskich Stowarzyszeń Rzeczypospolitej był utrzymywany w dalszym ciągu stały kontakt, chociaż Stowarzyszenie do Zjednoczenia nie przystąpiło.

W Komitecie Daru Narodowego im. Marji Skłodowskiej-Curie delegatami Stowarzyszenia byli, jak w roku poprzednim: kol. Baniewicz i Telakowski; dzięki usilnej pracy tego ostatniego budowa gmachu na Instytut Radowy posuwa się szybko naprzód.

Rada przyjmowała udział w Zjeździe Gazowników i Wodociągowców w Toruniu (w m. maju), w Zjeździe Przedsiębiorstw Komunikacyjnych w Warszawie, w jubileuszu 50-lecia istnienia Towarzystwa Technicznego w Krakowie (dn. 21 września), w Zjeździe Inżynierów Kolejowych w Krakowie (2 — 4 października), w odsłonięciu pomnika Sienkiewicza w Bydgoszczy.

Stowarzyszenie brało udział w przyjęciu wycieczki Kaszubskiej w dniu 1 września 1927 r., która była goszczona w gmachu Stowarzyszenia.

Uznając całą doniosłość dla Państwa stworzenia floty, Stowarzyszenie zapisało się, jako członek wspierający-opiekun, do Komitetu Floty Narodowej.

Rada subsydjowała Towarzystwo Kursów Technicznych oraz przyjęła udział w obchodzie 20-lecia Kursów Zawodowych dla pracowników metalowych, na który udzielono sali w gmachu Stowarzyszenia.

Dla podtrzymania i umocnienia stosunków z zagranicznymi organizacjami Rada starała się uprzystępnąć i udogodnić korzystanie cudzoziemcom-technikom z lokalu Stowarzyszenia, i w tym celu uchwaliła, żeby goście zagraniczni, w szczególności członkowie Francuskiego Stowarzyszenia Inżynierów Cywilnych byli wpuszczani do lokalu Stowarzyszenia bez opłaty.

Rada urządziła specjalne przyjęcie dla Generała Crozier, jednego z organizatorów przemysłu wojennego w Ameryce, i dla inż. Clarka, który wygłosił w Stowarzyszeniu na piątkowym zebraniu odczyt.

Na rzecz powodzian w Ameryce wygłosił odczyt kol. Kamiński; dochód z tego odczytu został przesłany Polsko-Amerykańskiemu Komitetowi.

Przedstawiciele Rady kol. Radziszewski i Kaszuba oraz kilku członków naszego Stowarzyszenia przyjęli udział w wycieczce do Węgier, zorganizowanej przez T-wo Polsko-Węgierskie im. Króla Stefana Batorego.

Delegowano na Kongres Bibliograficzny do Brukseli kol. Rodowicza i na Zjazd Zarządu Międzynarodowego Związku Inżynierów Doradców i Rzeczników w Paryżu — kol. Gnoińskiego.

Ze spraw dotyczących wewnętrznego życia Stowarzyszenia należy zanotować: utworzenie Koła Sportowego, statut którego był poddany dyskusji Rady, utworzenie Funduszu Stypendjalnego Stowarzyszenia, początek któremu dała ofiara pracowników firmy „K. Rudzki” w kwocie zł. 359 gr. 99, zebrana dla uczczenia pamięci ś. p. Władysława Łatkiewicza oraz wykończenie i poświęcenie nagrobka dla ś. p. Kazimierza Obrębowicza.

SPRAWOZDANIE FINANSOWE

Załączone zestawienie bilansowe nie odzwierciedla należycie stanu majątkowego Stowarzyszenia. ponieważ zarówno wartość nieruchomości i inwentarza, jak i wysokość zobowiązań Stowarzyszenia oszacowane są po złotemu, gdyż, jak i lat poprzednich są to dotychczas wielkości nieokreślone.

Zarówno oszacowanie majątku Stowarzyszenia, jak i określenie wysokości prywatnych długów można będzie dokonać dopiero po ukończeniu powództwa sądowego, które prowadzi przeciwko Stowarzyszeniu jeden z wierzycieli hipotecznych. Na spłatę długów hipotecznych stworzone już są pewne rezerwy, figurujące w bilansie w łącznej sumie złotych 40.115 gr. 04. Suma ta ulokowaną jest częściowo w papierach wartościowych, a częściowo użytą została na pożyczki zwrotne, dla wydawnictwa „Technik” „Koła Sportowego” i „Koła Zebrań Towarzyskich”.

Przechodząc do sprawozdania z gospodarki budżetowej należy zaznaczyć, że zamiast przewidywanych w budżecie wpływów zł. 219.000 osiągnięto sumę zł. 250.986.81 t. j. więcej o zł. 31.986.81. Dalej przy poszczególnych grupach dochodów daje się zauważyć, iż w roku sprawozdawczym wszędzie mieliśmy pewne nadwyżki.

Ogólna suma wydatków za rok ubiegły wyniosła łącznie złotych 248 110 gr. 46, która w stosunku do preliminowanej zł. 219.000 wykazuje pewne przekroczenie. Z poszczególnych pozycji znaczniejsze przekroczenia sum preliminowanych widzimy na następujących rachunkach: 1) na wydatki „Nieprzewidziane” preliminowano zł. 2.440 wydatkowano zaś zł. 22.723.21, — w tem zł. 19.996.48 wyasygnowane

B I L A N S

Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie
31 grudnia 1927 roku.

Aktywa		Pasywa	
Kasa	5.785.37	Fundusz rezerwowy .	40.115.04
Banki	35.131.67	Fundusze obce. . .	26.927.49
Papiery procentowe .	23.567.79	Fundusz Inwestycyjny	235.73
Udziały	1.00	Fundusz Zapomogowy	11.350.50
Dłużnicy	19.307.28	Wierzyciele	1.00
Biblioteka	1.00	Sumy przechodnie .	3.935.00
Ruchomości	1.00	Pozostałość z r. 1927	2.876.35
Nieruchomości	1.00		
Dłużnicy Fund. Zap.	1.645.00		
zł.	<u>85.441.11</u>	zł.	<u>85.441.11</u>

W P Ł Y W Y I W Y D A T K I Z A R O K 1 9 2 7 .

Wydatki za 1927 rok	206.345.00	Składki członkowskie z roku 1927 . . .	62.268.90
Zw. Polsk. Zrz. Techn.	5.900.00	Składki członkowskie za lata ubiegłe . .	20.369.95
Na restytuowanie Funduszu Wydawn. im. Jewniewicza, Obrębowicza i in. . . .	19.996.48	Dochody różne . .	152.975.88
Za spis. saldo w B-ku dla Handlu i Przem.	496.90		
Pozostałość z r. 1927	2.876.35		
zł.	<u>235.614.73</u>	zł.	<u>235.614.73</u>

ZESTAWIENIE BUDŻETU**Stowarzyszenia Techników**

za rok

DOCHODY	Prelimino- wano na r. 1927	Wpłynęło w r. 1927
A. Ze źródeł przewidzianych w budżecie na rok 1927:		
1) komorne:		
a) z gimn. im. Staszica	29.000.—	31.624.24
b) z gmachu Stowarzyszenia	23.000.—	29.442.77
2) Wynajęcie sal, dochód z szatni, wpisy, wejściowe, składki gości stałych i różne	22.000.—	29.228.87
3) Dochody z klubu:		
a) na cele ogólne Stowarzyszenia	50.000.—	52.746.67
b) na zakup urządzeń wewnętrznych	10.000.—	16.636.91 ¹⁾
4) Składki członków	81.000.—	82.638.85
B. Dobrowolne składki członków na Fundusz Zapomogowy, zapoczątkowany w r. 1926	4.000.—	8.668.50
(¹ w tem z przeniesionych z r. 1926 zł. 6.636.91		
	219.000.—	250.986.81

Z DOCHODAMI i WYDATKAMI

Polskich w Warszawie

1927

WYDATKI	Preliminowano na rok 1927		Wydatkowano w roku 1927	
1. Związane z posiadaniem nieruchomości przy ul. Czackiego 3-5:				
a) podatki i ubezpieczenia	18.000.—		19.037.83	
b) opłata za wodę i kanały	1.000.—		1.348.86	
c) pobory dozorczy	1.300.—		1 320.—	
d) konserwacja i remont	7.000.—	27.300.—	7.808.74	29.515.43
2. Związane z posiadaniem lokalu stowarzyszenia:				
a) oświetlenie	10.000.—		8.546.13	
b) ogrzewanie	6.300.—		6.944.24	
c) pobory personelu służbowego	6.000.—	22.300.—	6.667.—	22.157.37
3. Wydatki ogólne:				
a) pobory personelu Kancelaryjnego	25.000.—		25.480.—	
b) materiały pisemne, telefony, porto i inne	4.000.—	29.000.—	3.912.45	29.392.45
4. Związane z działalnością Stowarz.:				
a) biblioteka:	25.900.—		28.535.45	
b) Wydział Posiedzeń Technicznych	1.000.—		970.90	
c) Koła i Wydziały	5.000.—		3.491.40	
d) „Przegląd Techniczny”	31.000.—		30.125.—	
e) inne wydawnictwa techniczne	5.000.—		—	
f) Związek Polsk. Zrzeszeń Techn.	6 000.—		5.900 —	
g) reprezentacja	5.000.—		5.128.74	
h) stypendjum studenta	2.160.—		2.160.—	
i) ofiary na cele społeczne	2.000.—	83.060.—	3.326.36	79.637.85
5. Związane z życiem klubowym:				
pobory personelu i służby	10.900.—	10.900.—	11.689.50	11.689.50
6. Na opłatę 3% i rat Tow. Kredyt. Miejsk. i rezerwa na spłatę długów:	30.000.—	30.000.—	27.689.24	27.689.24
7. Ze specjalnych funduszków:				
a) na zakup urządzeń wewnętrznych z wpływów klubowych	10.000.—		16.636.91	
b) na zapomogi ze składek dobrow.	4.000.—	14.000.—	2.360.—	18.996.91
c) do dyspozycji Kom. zapomog.				6.308.50
8. Nieprzewidziane	2.440.—	2.440.—	22.723.21	22.723 21 ¹⁾
Nadwyżka wpływów				2.876.35
		219.000.—		250.986.81
¹⁾ w tem: na restytuowanie funduszu wydawn. . . . . zł. 19 996.48 za spisane saldo w B-ku dla Handlu i Przem. . . . . zł. 496.90				

na restytuowane funduszu Wydawniczego im. Altderfera, Dziekońskiego, Jewniewicza, Lisieckiego, Marconiego i Obrębowicza w łącznej sumie zł. 20.000 oraz zł. 496.90 — za spisane na straty saldo B-ku dla Handlu i Przemysłu. 2) na utrzymanie Biblioteki wydatkowano więcej niż preliminowo o zł. 2.500. Pozostałe pozycje, o ile wykazują przekroczenia to jednak nieduże i były spowodowane koniecznością natury wyższej (podatki i pobory służby klubowej).

Na zakup urządzeń wewnętrznych preliminowano z wpływów za r. 1927 zł. 10.000 — wydatkowano zaś zł. 16.636.91; przekroczenie sumy preliminowanej jest jednak usprawiedliwiona, ponieważ na ten cel zostało zarezerwowane już w bilansie za r. 1926 zł. 6.872.64.

Na Fundusz Zapomogowy z dobrowolnych składek wpłynęło w roku sprawozdawczym zł. 8.668 gr. 50, z czego wypłacono zapomóg bezzwrotnych zł. 2.360. Razem z poprzednio zebranymi na rachunku tem pozostawało na dzień 1.I 1928 zł. 11.350 gr. 50, przyczem z sumy tej udzielono pożyczek koleżeńskich zwrotnych w łącznej sumie zł. 1.645.

Ostatecznie bilans za rok sprawozdawczy zamknięto nadwyżką w sumie zł. 2.876 gr. 35.

Z ogólnej liczby 2305 członków stowarzyszenia:

a) opłaciło składki do 1.I.1928	1.022	członków
b) zalegało za jeden kwartał	82	"
c) " " 1/2 roku	341	"
d) " " trzy kwartały	56	"
e) " " rok i więcej	748	"
	<u>2.248</u>	"
było dożywońnic	29	"
przyjęto w grudniu 1927 r.	37	"
	<u>2.305</u>	"

W roku 1927 przy Stowarzyszeniu działały następujące organizacje:

I. **Delegacja kół i wydziałów**, egzystująca od r. 1919. W Delegacji są reprezentowane przez swych przedstawicieli i ich zastępców wszystkie Koła i Wydziały. Delegacja odbyła w roku sprawozdawczym 7 posiedzeń, na których poruszane zostały następujące najważniejsze sprawy: a) wniosek kol. Nowaka, co do ankiety w sprawie przymusowej prenumeraty przez członków Stow. „Przeglądu Technicznego”, b) na zaproszenie Rady Stowarzysz. Delegacji Kół i Wydziałów brała udział w ułożeniu listy kandydatów z grona Stowarzyszenia Techników do Rady Miejskiej m. st. Warszawy, po uprzednim zaakceptowaniu decyzji Rady w sprawie przystąpienia Stowarzyszenia Techników do Wyborczego Komitetu Gospodarczego i Obrony Polskości m. Warszawy, c) na propozycję Rady Stowarzyszenia Delegacja Kół i Wydziałów opracowała listy wyborcze do władz Stow. na rok 1928.

Przewodniczącym Delegacji był prof. Henryk Korwin-Krukowski, wice-prezesami: arch. Zygmunt Wóycicki i inż. Julian Roman, sekretarzem kol. Władysław Gliński, zastępcą sekretarza — inż. Jan Wysocki.

II. **Komitet Biblioteczny.** Powstał on w roku założenia Stowarzyszenia 1898 i ma na celu: zarządzanie Biblioteką i Czytelnią czasopism i gazet, zakup, katalogowanie i wypożyczanie książek i czasopism. Przy Komitecie istnieją dwie sekcje: 1) bibliograficzna i 2) informacyjno katalogowa o wytwórczości krajowej. Komitet składa się z 6-ciu członków, 3-ch zastępców i 1 delegata Rady Stowarzyszenia i 1 delegata Koła Architektów. Komitet odbył 9 posiedzeń. Na posiedzeniach tych rozpoczęto opracowanie regulaminu wewnętrznego Komitetu z uwzględnieniem działalności każdego z poszczególnych Członków; omawiano konieczność utworzenia przy Komitecie Sekcyj: Bibliograficznej i Informacyjno-Katalogowej o wytwórczości krajowej; omawiano sprawę zorganizowania przedstawicielstwa polskiego na Kongresie Międzynarodowym Bibliograficznym w Brukseli; i przystąpienia do Związku Bibliotekarzy; opracowano projekt budżetu, oraz załatwiano inne ważniejsze sprawy administracyjne i finansowe. Abonowano dla czytelnii: w języku polskim; czasopism technicznych 21, czasopism treści ogólnej lub ekonomicznej — 11, gazet w języku angielskim — 12 (jeden tygodnik ilustrowany), w języku francuskim — 16 (jeden tygodnik ilustrowany), w języku niemieckim — 28. Oprócz tego Czytelnia otrzymała znaczną ilość czasopism reklamowych w języku angielskim od Wydziału Handlowego Poselstwa Angielskiego.

Rozpoczęto wydawać w języku polskim system dziesiątnej bibliografii technicznej.

Biblioteka wydatkowała w roku sprawozdawczym na prenumeratę gazet, czasopism, kupno książek i broszur, oprawę, na bibliografię i na administrację ogółem złotych 28.500. Komitet Biblioteczny nabył dzieł w różnych językach 242, ofiarowano — 70, razem przybyło 312 dzieł w 352 tomach. Na dzień 31 grudnia 1927 roku katalog inwentarzowy Biblioteki obejmował 7.628 dzieł w 8.109 tomach (oprawnych), w czem było 2.723 tomy czasopism w różnych językach. Ofiary w książkach otrzymano od P. P. Ksawerego Gnońskiego, Jana Weysenhoffa, Kazimierza Pichelskiego, Czesława Klarnera, Aleksandra Bastrzykowskiego, Władysława Rabczewskiego, Piotra Wrońskiego, Franciszka Rabczewskiego, Michała Zembrzkiego, Konstantego Srokowskiego, Konstantego Kamińskiego, Adama Trojanowskiego, Wyższej Szkoły Handlowej, od Ministerstwa Robót Publicznych, Stowarzyszenia Dozoru nad Kotłami, Ministerstwa Spraw Wojskowych. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Skarbu oraz od spadkobierców ś. p. Władysława Kiślańskiego. Liczba Członków Stowarzyszenia, wypożyczających książki i roczniki czasopism wynosiła 2.239 osób (w roku poprzednim 1.489) przyczem poczytność według działów wiedzy była następująca: psychotechnika — 25 zgłoszeń, ekonomja przemysłowa, organizacja pracy i administracja techniczna — 265, fizyka, mechanika teoretyczna, meteorologja, matematyka i geodezja — 155, budowa maszyn i silników spalinowych — 320, elektrotechnika, telegrafja i telefonja — 235, radjotechnika — 80, górnictwo — 15, budowa mostów — 70, kolejnictwo 50, drogi bite — 30, hydrologja i technika dróg wodnych — 30, technika sanitarna — 70, technika lotnicza

i samochodowa — 38, tabor komunikacji rzecznej — 15, technika rolnicza — 15, technika chemiczna — 50, hutnictwo i metalurgia — 55, przemysł fabryczny masowy, metalowy, drzewny, skórzany, i włókienniczy — 68, technika budowlana — 86, architektura — 57, historia geodezji — 5. Zgłoszeń na roczniki czasopism było 405.

Członkami Komitetu Bibliotecznego byli kol. kol.: Stanisław Rodowicz — przewodniczący, Szymon Przewalski — kierownik finansowy, Franciszek Suski — sekretarz, Michał Zembrzuski, Julian Lehrbach i Kazimierz Szachtmajer i jako zastępcy kol. kol.: Władysław Gliński, Czesław Mikulski i Leon Ciechomski. Z powodu wystąpienia ze Stowarzyszenia kol. K. Szachtmajera wszedł na jego miejsce z zastępców kol. Leon Ciechomski.

III. Komisja Gospodarcza, powstała w styczniu 1925 roku na skutek decyzji Rady Stowarzyszenia w celu normowania życia klubowego, ma ogólny nadzór nad sprawami gospodarczymi, między innymi nad prowadzeniem bufetu przez przedsiębiorcę.

Komisja normowała wysokość cen w bufecie, dawała inicjatywę w sprawie przeróbek i odnawiań lokalu klubowego, pragnąc dostosować go do wymagań życia towarzyskiego. Członkowie Komisji w liczbie 11 osób pełnili kolejno dyżury w dniu klubowe w godzinach wieczornych.

Przewodniczącym Komisji był kol. R. Kaszuba, sekretarzem — kol. W. Dąbrowski.

IV. Komitet Kwalifikacyjny, składa się z 18 członków, wybieranych corocznie przez Walne Zebranie. W roku sprawozdawczym Komitet odbył 7 posiedzeń, na których polecił do przyjęcia 61 kandydatów na członków, nie zakwalifikował 4 kandydatów, przyjął w poczet stałych gości 7 kandydatów.

Skład Komitetu stanowili: Prezydium: kol. prof. H. Korwin-Krzkowski — przewodniczący, kol. J. Buczkowski sekretarz, kol. R. Baranowicz — zastępca sekretarza, kol. S. Dziekoński — delegat do Delegacji Kół i Wydziałów. Członkowie: kol. kol. Stanisław Boch-Mieczysław Kłossowski, Władysław Kozłowski, Mieczysław Mieczynia, Aleksander Drebert, Aleksander Gołębiowski, Waclaw Günther, Stefan Ochotnicki, Aleksander Raniecki, Waclaw Spława-Neyman, Michał Ślósarski, Jan Świętochowski, Karol Taylor, Antoni zdrojowski.

V. Rada Naukowo-Techniczna odbyła w ciągu roku 15 zebrań walnych i 11 posiedzeń Zarządu.

Najważniejszymi sprawami poruszonymi na posiedzeniach były: 1) opracowanie wniosków na II Zjazd Techników Zrzeszonych w r. 1927, 2) dyskusja nad referatami, zgłoszonymi na ten Zjazd. Referaty dotyczyły problemu drogowego, kolejowego, komunikacji wodnej, przemysłu metalowego, chemicznego, włókienniczego, papierniczego, elektrotechnicznego, spirytusowego, naftowego, produkcji rolnej w ogóle, gazowniczego, i przemysłu budowlanego, 3) ustalenie tekstu uchwał II Zjazdu Techników Zrzeszonych.

II Zjazd Techników Zrzeszonych w Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych, który się odbył w r. 1927 we Lwowie zwrócił się do R. N. T. z prośbą o dalsze kontynuowanie pracy nad prowadzeniem stud-

żów nad opracowaniem wytycznych życia gospodarczego w Polsce (23 uchwała ogólnych uchwał II Zjazdu).

Przewodniczącym Rady był prof. R. Podoski, sekretarzem kol. S. Rodowicz i członkami prezydium kol. kol. prof. H. Korwin-Krukowski, inż. K. Gnoiński i inż. W. Moroński.

VI. **Sąd Koleżeński** odbył w roku sprawozdawczym 3 Walne Zebrania. Spraw, podlegających rozpatrzeniu przez Sąd nie zgłoszono.

Sekretarzem Głównym Sądu Koleżeńskiego był kol. Franciszek Bąkowski, Zastępca Sekretarza — kol. Stefan Twardowski, delegatem do Delegacji Kół i Wydziałów kol. Henryk Poths i Julian Roman, jako zastępca. W skład Sądu Koleżeńskiego wchodził kol. kol. Franciszek Bąkowski, Stanisław Bochnia, Waclaw Brygiewicz, Józef Buczkowski, Józef Budkiewicz, Leon Buszkowski, Bolesław Czechowicz, Jan Ryszard Furuhelm, Waclaw Günther, Jan Knechowicz, Zygmunt Kreczyński, Franciszek Lilpop, Zygmunt Mańkowski, Ignacy Myszczyński, Waclaw Paszkowski, Ignacy Piotrowski, Edward Potemski, Henryk Poths, Mieczysław Pożaryski, Julian Roman, Karol Taylor i Stefan Twardowski.

VII. **Wydział Posiedzeń Technicznych.** Skład jego w roku sprawozdawczym był następujący: kol. kol. Franciszek Bąkowski, Maurycy Chorzewski, Kazimierz Gierdziejewski, Ludwik Gorazdowski, Marjan Holtorf, Konstanty Jakimowicz, Piotr Januszewski, Czesław Klarner, Andrzej Kubicki, Julian Lehrbach, Józef Lenartowicz, Zygmunt Lewandowski, Cezary Łoziński, Antoni Niedzielski, Stefan Otolowski, Waclaw Paszkowski, Kazimierz Pichelski, Roman Podoski, Ignacy Radziszewski, Stanisław Rodowicz, Waclaw Schramme.

Przewodniczącym był kol. C. Klarner, sekretarzem — kol. K. Pichelski.

Wydział odbył 3 Walne Zebrania i 29 pos. Zarządu oraz zorganizował 29 odczytów na piątkowych zebraniach Stowarzyszenia. Wygłoszono następujące odczyty:

Nr. porz.	Data	Prelegent	Treść Odczytu
1	7 stycznia	inż. Alfons Kühn	„XX Kongres Międzynarodowego Związku Przedsiębiorstw Komunikacyjnych w Barcelonie“ (z przezroczami).
2	14 „	inż. Stanisław Manduk	„Samochód, a drogi w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej“ (z przezroczami i filmami).
3	21 „	prof. Stanisław Kunicki	„Krótki zarys rozwoju budowy żelaznych mostów kolejowych w stuleciu 1825—1925 ze szczególnem uwzględnieniem prac inżynierów Polaków“ (z przezroczami).
4	28 „	inż. Władysław Szrednicki	„Ostatnia wystawa lotnicza w Paryżu“ (z przezroczami).
5	4 lutego	inż. Jan Świętochowski	„O sytuacji przemysłu cukrowniczego“.
6	11 „	arch. Wład. Borawski	„Nowoczesna rzeźnia miejska w Warszawie“ (z przezroczami).
7	18 „	dr. B. Miklaszewski	„Stan wyższego szkolnictwa handlowego w Polsce“.

		p. Jan Witkiewicz	„Budowa gmachu Wyższej Szkoły Handlowej w Warszawie“.
8	4 marca	inż. Julian Eberhardt	„Odbudowa i inwestycje kolejowe“.
9	11 „	„ „	d. c. „ „
10	18 „	prof. Marjan Lalęwicz	„O konkursie na Plac Saski“.
		inż. Aleksander Ringman	„Polsko-Niemieckie stosunki gospodarcze w ostatniej dobie“ (z przezrociami).
11	25 „	inż. Emil Landsberg	„Warunki rozwoju przemysłu włókienniczego“.
12*	1 kwietnia	dr. Stefan Pieńkowski	„Atom i jego zmiany“.
13	22 „	inż. Kaz. Gierdziejewski	„Pierwsza polska fabryka samochodów zakładów mechanicznych „Ursus“ w Czechowicach“ (z przezrociami).
14	29 „	inż. Tadeusz Tillinger	„Sprawozdanie z wycieczki na Międzynarodowy Kongres Żeglugi w Karirze“ (z przezrociami).
15	ma	p. Jan Dąbrowski	„O budowie lokomotyw w Polsce“.
16	13 „	prof. Miecz. Rybczyński	„Drogi wodne w Polsce wczoraj, dziś i jutro“.
17	20 „	p. Władysław Barański	„Lasy i leśnictwo w Polsce“.
18	27 „	inż. Zygmunt Słomiński	„Regulacja Wielkiej Warszawy“ (z przezrociami).
19	3 czerwca	p. A. Waligóra	„Drzewo, jako surowiec dla przemysłu chemicznego“.
20	10 „	inż. Józef Lenartowicz	„Rozwój komunikacji i projekt metropolitain'u w Warszawie“ (z przezrociami).
21	7 październ.	prof. Feliks Kucharzewski	„O Kajetanie Garbińskim, pierwszym wychowawcy techników polskich“.
22	14 „	inż. Stanisław Kwinto	„Nasza sytuacja gospodarcza“ (z przezrociami).
23	21 „	inż. Stanisław Rodowicz	„Organizacja i uchwały II Zjazdu Polskich Techników Zrzeszonych we Lwowie“.
		inż. Józef Barszczewski	„O budowie gmachu „Muzeum Narodowego“.
24	28 „	prof. Bohdan Stefanowski	„Zasoby energii w Polsce“ (z przezrociami).
25	4 listopada	inż. Józef Barszczewski	„O projekcie Muzeum Narodowego“ (wieczór dyskusyjny).
26	18 „	p. Wallace Clark	„Zarządzanie przedsiębiorstwem w Ameryce i w Polsce“.
27	25 „	inż. Tadeusz Czaplicki	„Najnowsze prądy i postępy w gospodarce elektryfikacyjnej“ (z przezrociami).
28	2 grudnia	inż. Antoni Humnicki	„Mechaniczne próby materiałów na Wystawie Berlińskiej“.
29	9 „	prof. Feliks Kucharzewski	„Zasługi Stefana Drzewieckiego na polu badań z dziedziny lotnictwa“.
		inż. Maurycy Chorzewski	„Wspomnienia o ś. p. Zygmuncie Straszewiczu“.
		inż. Piotr Drzewiecki	„Racjonalizacja życia gospodarczego, jako program współczesny“.

VIII. Wydział Szkolnictwa Technicznego. Liczba członków Wydziału wynosiła 30 osób. Wydział odbył 1 Walne Zebranie i 5 posiedzeń Zarządu Wydziału. Rozpatrywano programy szkół rzemieślniczych, przyczem zauważono, że za mało zwrócono w nich uwagi na wykłady z dziedziny fizyki, a może za wiele na wykłady rysunków. Interesowano się szkołami dokształcającymi zawodowo, których ilość jest niedostateczna. Ilość pragnących korzystać z dokształcania zawodowego wynosi około 150.000, a zaledwie połowa korzysta z tych

kuisów z powodu braku lokali, nauczycieli i podręczników. Wydział konstatuje, że pod tym względem m. st. Warszawa stoi niżej od Łodzi i Krakowa. Wydział rozpatrywał sprawę szkolenia zawodowego z punktu widzenia wymagań, stawianych przez nasz przemysł i w tym celu uchwalił rozesłać ankietę, której wzór został opracowany i skierowany do sfer miarodajnych.

Skład Prezydium Wydziału był następujący: kol. M. Rogowski — przewodniczący, kol. M. Kłossowski, a później, po wyjeździe kol. Kłossowskiego, J. Strasburger — sekretarz.

IX. **Wydział Wydawnictw Technicznych** odbył w roku sprawozdawczym 7 posiedzeń ogólnych, na których rozpatrywał sprawę przygotowania także materiałów do druku oraz sprawę finansowania wydawnictwa „Technik”. Wydział wydał trzecią część tomu pierwszego „Technika”, dalszy zeszyt jednak nie mógł ukazać się wobec niedostarczenia rękopisów przez autorów. Przystąpiono do składania następnej części tomu pierwszego.

Prezydium Wydziału składało się z prof. Karola Taylora (przewodniczący), inż. Marcina Pietruszki (sekretarz), inż. Czesława Mikulskiego (skarbnik), poza tem w skład Wydziału wchodził: kol. kol. prof. H. Korwin-Krukowski, inż. Józef Krupa, inż. Stanisław Płużański, prof. Bohdan Stefanowski i prof. Czesław Witoszyński. Ogólna suma wpływów zł. 19,041 gr. 45, w czem zapomoga Tow. Kursów Technicznych zł. 7.000, zapomoga Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zł. 10.000, z prenumeraty i sprzedaży wydanych zeszytów osiągnięto 526 zł. 35 gr. Wydatki wyniosły zł. 19.041 gr. 45.

KOŁA FACHOWE.

1. **Koło Architektów** liczyło 131 członków, w tej liczbie zamiejscowych 16. Koło ma na celu dbać o rozwój architektury i starać się o utrzymanie należytego stanowiska architektów w społeczeństwie. W roku sprawozdawczym Koło odbyło 23 Walne Zebrania, w tej liczbie odczytowych 9, i posiedzeń Zarządu 23. Najważniejszymi tematami, rozpatrywanymi przez Koło na posiedzeniach były: Zjazd delegatów Architektów Polskich w Łodzi; w związku z rozbudową Wielkiej Warszawy: sprawa przebudowy Placu Saskiego w Warszawie, sprawa budowy kościoła Opatrzności na Kamionku, budowa Muzeum Narodowego w Warszawie, wprowadzenie zmian w programach konkursów architektonicznych; nawiązanie stosunków z zagranicznymi związkami architektów. Ze względu na wielką ilość spraw, podlegających rozpatrzeniu przez Koło i ich różnorodność, zostały ustanowione stałe komisje, mające za zadanie przygotować materiał rzeczowy na posiedzenie Koła. Komisje te wybrane zostały według przedmiotowości spraw i obejmowały następujące działy: 1) spółdzielczość i rozbudowa, sprawy mieszkaniowe, 2) konkursy architektoniczne, 3) wystawy, 4) sprawy biblioteczne i słownictwo, 5) prawodawstwo, 6) wydawnictwa i stosunki z prasą. W roku sprawozdawczym Koło ogłosiło 4 konkursy, a mianowicie: 1) Sierociniec na Bielunach, 2) stadjon na Szczęśliwicach, 3) dwa typy cerkwi prawosławnych, 4) wzorowe kabiny i kioski w Warszawie. Poszczególni człon-

kwie Koła, jako delegaci, brali udział w 13 sądach konkursowych. Jako rzeczoznawców Koło delegowało swych członków do 8 instytucji społecznych i komunalnych i udzieliło 5-ciu porad, zgłaszającym się osobom lub instytucjom społecznym i komunalnym. W końcu roku sprawozdawczego stan Kasy Koła wynosił: na rachunku czekowym Banku Ziemiańskiego zł. 2.152, na rachunku opłat członkowskich zł. 276 gr. 95 i na rachunku kasy podręcznej zł. 179 gr. 21, razem zł. 2.608 gr. 16.

Przewodniczącym Koła był kol. Karol Jankowski, I-szym wice-przewodniczącym kol. Aleksander Raniecki, II. wice-przewodniczącym kol. Franciszek Lilpop, sekretarzem — kol. Jan Hinz i zastępcą sekretarza — kol. Adam Paprocki.

2. **Koło Ekonomiczne**, powstałe w r. 1919, liczyło 26 członków. Koło ma na celu studjowanie zagadnień ekonomicznych ogólnych i polskich w szczególności. Koło odbyło 9 zebrań ogólnych i 2 odczytowe. Najważniejszymi sprawami poruszanymi na posiedzeniach były bieżące zgađnienia gospodarcze, finansowe i przemysłowe.

Przewodniczącym Koła był kol. Stanisław Kwinto.

3. **Koło Górników i Hutników**. Członkowie Koła są jednocześnie członkami Warszawskiego Koła Stowarzyszenia Polskich Inżynierów Górniczych i Hutniczych. Koło powstało w r. 1921 i ma na celu zrzeszenie naukowe inżynierów górników i hutników polskich, popieranie wzajemnej łączności i niesienie pomocy materialnej. Ilość członków czynnych wynosiła 47. W ciągu roku Koło odbyło 1 walne zebranie i 2 posiedzenia zarządu. Na posiedzeniach swoich Koło prowadziło narady nad nową „Ustawą Górniczą“ i nad sprawą „Kasy Zapomogowej“. Zajmowało się również organizacją Stowarzyszenia Polskich Inżynierów Górników i Hutników.

Przewodniczącym był kol. prof. Akad. Górn. w Krakowie inż. J. Zarański, sekretarzem — inż. E. Szawdyn, skarbnikiem — inż. dr. S. Olszewski.

4. **Koło Inżynierów Cywilnych**, do którego należą b. wych. Instytutu Inżynierów Cywilnych w Petersburgu, zostało założone w r. 1920, i ma charakter koleżeński i fachowy. Koło odbyło 1 walne zebranie, 8 odczytowych, 8 Zarządu i 2 towarzyskie. Członków Koło liczyło 30. Na posiedzeniach wygłoszono następujące referaty: kol. kol. Bielskiego, Filipowskiego i Choroszuchoy o robotach, wykonywanych przez firmę amerykańską Ulen et Company w Częstochowie, Lublinie, Piotrkowie, Radomiu i Kielcach, kol. Srokowskiego o budowie tanich mieszkań, kol. Popiela o nowych typach bloków betonowych i zastosowanie ich do budowy, kol. Wąsowicza o konstrukcjach żelazo-betonowych przy przebudowie Zamku Królewskiego.

Przewodniczącym Koła był kol. Tomasz Sarjusz-Bielski, pierwszym zastępcą — kol. S. Mirowski, II zastępcą — kol. F. Staniszewski, sekretarzem — kol. H. Wąsowicz i zastępcą kol. Z. Malinowski. Drobne wydatki Koła były stale pokrywane ze składek, zbieranych doraźnie na posiedzeniach od członków Koła.

5. **Koło Inżynierów Doradców i Inżynierów Rzeczoznawców** (K. I. D. I. R.). Koło powstało w roku 1913 i liczy członków 20. Koło ma na celu zbliżenie między sobą inżynierów-doradców i inżynie-

rów-rzeczoznawców, dla utrzymania zawodu tego na wysokości zadania. Charakter Koła określa kodeks etyczny, zawarty w regulaminie wewnętrznym Koła, i obowiązujący wszystkich członków Koła. Koło odbyło jedno walne zebranie, 4 posiedzeń odczytowych i 24 posiedzeń Zarządu Koła. Na posiedzeniach Koła poruszano następujące sprawy: unormowanie procedury ekspertyz sądowych, rozpatrzone sprawozdania z 2-ch zjazdów zarządu Międzynarodowego Związku Inżynierów Doradców (F. I. D. I. C.). Do Koła zwraca się coraz więcej ciał komunalnych, urzędów, instytucyj i osób prywatnych, o wskazanie rzeczoznawców w różnych specjalnościach, przy czem Koło pośredniczyło w wynalezieniu także ekspertów zagranicznych. Koło brało czynny udział w pracach Międzynarodowego Związku Inżynierów Doradców (F. I. D. I. C.) przez ożywioną korespondencję, przez udział swego delegata na 2-ch Zjazdach Zarządu F. I. D. I. C. w czerwcu roku bieżącego w Brukseli, w listopadzie — w Paryżu.

Koło wpłynęło na utworzenie się w Pradze Czeskiej pokrewnego Stowarzyszenia Inżynierów Doradców, które przystąpiło również do Międzynarodowego Związku F. I. D. I. C.

Skład Prezydium był następujący: inż. Ksawery Gnoiński — przewodniczący, inż. Stanisław Rodowicz — sekretarz, prof. inż. Mieczysław Pożaryski — skarbnik. Koło otrzymywało od swych członków składkę roczną po 15 złotych. Ze składek tych Koło płaciło tytułem składki rocznej do Międzynarodowego Związku F. I. D. I. C. 800 franków belgijskich. Na wyjazd delegata zagranicę na Konferencje Koło uzyskało od Stowarzyszenia Techników subsydjum w sumie złotych 500.

6. **Koło Inżynierów Mierniczych** czynne od r. 1919 liczy obecnie 51 członków i odbyło 1 zebranie ogólne, 8 odczytowych i 5 posiedzeń Zarządu. Koło ma na celu pracę naukową na polu zawodowym, wzajemną koleżeńską pomoc oraz utrzymanie stosunków towarzyskich. Na posiedzeniach swoich Koło rozpatrywało sprawozdania ze Zjazdów: Mierników w Paryżu i Geodezyjnego w Rydze, rozpatrywało szczegółowo prace, mające wartość naukową lub społeczną, a mianowicie pomiar bazy i triangulację m. st. Warszawy oraz sprawozdanie z 10-cioletniej działalności Urzędów Ziemijskich. Wygłoszony został szereg referatów o charakterze naukowym lub informacyjnym, dyskutowano nad projektami rozporządzeń, nadsyłanych w tym celu przez instytucje rządowe i dyskutowano również nad nowowydaną przez Ministerstwo Reform Rolnych instrukcją techniczną.

W skład Prezydium wchodził: kol. Władysław Surmacki — przewodniczący, kol. Zygmunt Pohoski — sekretarz i kol. Włodzimierz Kolanowski — skarbnik.

7. **Koło Mechaników** liczy członków 180 i ma na celu szerzenie wiedzy technicznej wśród inżynierów-mechaników, za pomocą wygłaszania na swych zebraniach odczytów, zwiedzania fabryk i t. p. Koło odbyło w roku sprawozdawczym 1 zebranie walne, 7 odczytowych i 1 posiedzenie Zarządu. Najważniejsze sprawy na posiedzeniach Koła były: organizacja pracy i ogólne zaznajamianie członków Koła z postępami techniki. Wygłoszone zostały odczyty następującej treści: „Wydobywanie zatopionych okrętów” — kol. Żelechowski, „Badanie psychotechniczne” — prof. Wojciechowski, „Komunikacja

samochodowa" — inż. A. Dąbrowski, „Uszlachetnianie żeliwa przez odsiarczanie" — inż. K. Gierdziejewski, „Obliczanie kosztów własnych w przemyśle metalowym" — inż. Z. Rytel, „Ustroje płac robotniczych" — inż. Guzicki. Poruszana była kwestja współpracy Koła ze Stowarzyszeniem Inżynierów Mechaników.

Przewodniczącym Koła był inż. Cezary Łoziński, inż. Bolesław Jordan—sekretarz i inż. Józef Świerczewski—skarbnik. Wpływy ze składek członkowskich wynosiły 256 złotych, a wraz z pozostałością z r. 1926 — zł. 332 gr. 55. Koszt korespondencji i jednego odczytu wyniosły 235 złotych.

8. **Koło Meljoracyjne** powstałe w r. 1910, liczyło 30 członków oraz 30 gości. Koło odbyło 13 zebrań odczytowych i rozpatrywało następujące sprawy: kwestję utworzenia Rady Meljoracyjnej przy Ministerstwie Rolnictwa — inż. B. Powierza, sprawę wybrania majątków państwowych dla celów doświadczeń meljoracyjnych — prof. S. Turczynowicz, sprawę sekcji normalizacyjnej Komitetu Wykonawczego Zjazdu Meljoracyjnego — inż. C. Zakaszewski, utworzenie Komitetu Organizacyjnego Instytutu Naukowo-Meljoracyjnego — inż. E. Romański, sprawę konkursów meljoracyjnych — inż. L. Gumiński, sprawy meljoracyjne na Kongresie Międzynarodowym w Rzymie — inż. B. Powierza, sprawozdanie z Komitetu Wykonawczego Zjazdu Meljoracyjnego — prof. S. Turczynowicz i inne podobne sprawy, dotyczące Zjazdów Meljoracyjnych, Komitetu Normalizacyjnego, wystawy meljoracyjnej w 1929 r. na Powszechnej Wystawie w Poznaniu.

Przewodniczącym Koła był kol. Stanisław Turczynowicz, vice-przewodniczącymi — inż. Bolesław Powierza i Jan Michalski, sekretarzem — inż. Leonard Gumiński, skarbnikiem — inż. Sieńkowski.

9. **Koło Naukowej Organizacji Pracy**, powstałe w roku 1923, odbyło 1 walne zebranie i 2 posiedzenia Zarządu. Ilość członków wynosiła osób 40. Najważniejszymi sprawami, poruszanymi na zebraniach było sprawozdanie ze Zjazdu Naukowej Organizacji Pracy w Rzymie i sprawy związane ze Zjazdem, projektowanym w Warszawie na wiosnę r. 1928.

Przewodniczącym Koła był inż. Zygmunt Rytel, sekretarzem — inż. Włodzimierz Skoraszewski i skarbnikiem — Julian Lehrbach.

10. **Koło Techników Cukrowników** powstało w r. 1920 i liczy obecnie członków 107. Odbyło 1 zebranie ogólne, 9 odczytowych, i 4 posiedzenia zarządu. Koło zajmowało się rozpatrywaniem rozwoju techniki cukrowniczej i zastosowaniem naukowej organizacji pracy w cukrownictwie. W kwietniu r. 1927 Koło zorganizowało wykłady dla kierowników cukrowni oraz wycieczki dla biorących udział w wyjazdach do miejscowych zakładów przemysłowych w Warszawie. We wrześniu r. 1927 cukrownictwo polskie święciło 100-lecie swego istnienia, ku upamiętnieniu czego odbył się w gmachu Stowarzyszenia trzydniowy Zjazd Cukrowniczy, w zorganizowaniu którego Koło wzięło czynny udział.

Przewodniczącym Koła był dr. Leon Nowakowski, zastępcami — Inż. Zygmunt Przyrembel i prof. Kazimierz Smoleński, sekretarzem — kol. Bronisław Nowakowski. Koło żadnych operacyj finansowych nie prowadzi, gdyż nie pobiera składek od członków.

11. **Koło Techników Lotniczych** powstało w r. 1922 i liczy 85 członków. Koło ma na celu szerzenie wiedzy z dziedziny techniki lotniczej wśród członków Stowarzyszenia Techników oraz współpracę techniczną z Centralnymi Instytucjami lotnictwa. Z przyczyn niezależnych od Koła w roku sprawozdawczym nie było posiedzeń odczytowych. Koło napotykało na wielkie trudności w wyszukaniu odpowiednich prelegentów fachowych z dziedziny lotnictwa. Na posiedzeniach Zarządu Koła postanowiono zorganizować w r. 1928 I Zjazd Inżynierów Lotniczych, rozpocząć pracę nad normalizacją w lotnictwie, opracować wzór racjonalnej organizacji remontu silników i płatowców w ramach przepisów wojskowych. Od początku istnienia Koła, t. j. od r. 1922 do roku 1928 Koło opracowało i wysłuchało 58 ogłoszonych fachowych referatów. Fundusz Koła z końcem roku sprawozdawczego wynosił zł. 600 utworzony głównie ze składek członków.

Przewodniczącym Koła był ppłk. inż. Mieczysław Pietraszek, sekretarzem — kol. Stanisław Prauss i skarbnikiem — kol. Stanisław Hajdukiewicz.

12. **Koło Włókienników** sprawozdania nie nadesłało.

13. **Wydział Dróg Lądowych i Wodnych**, powstał w roku 1918 i ma na celu badanie i oświetlanie zagadnień, dotyczących komunikacji lądowych i wodnych. Do Koła należy 49 członków, a na swych zebraniach rozpatrywało projekt kanału Gopło-Warta, sprawozdanie z delegacji inżyniera Tillingera na Międzynarodowy Kongres Żeglugi w Kairze, stan dróg wodnych w Polsce i możliwość rozwinięcia i ulepszenia istniejącej sieci wodnej, sprawę I Polskiego Kongresu Drogowego i projekt zwołania I Polskiego Zjazdu Hydrotechnicznego w r. 1928. W tym celu Koło powołało Komitet Organizacyjny Zjazdu Hydrotechnicznego, mającego się odbyć w jesieni w Warszawie w r. 1928. Posiedzeń Koło odbyło walnych 1, odczytowych 4 i zarządu 10.

Przewodniczącym Koła był inż. K. Szachtmajer, później inż. Julian Eberhardt, sekretarzem — inż. Radzymir Piętkowski, skarbnikiem — inż. Piętkowski, później inż. W. Głogowski.

14. **Wydział Urządzeń Zdrowotnych Użyteczności Publicznej** (W. U. Z. U. P.) egzystuje od r. 1905 i liczy obecnie członków 100, ma na celu badanie naukowe techniki sanitarnej. Wydział odbył walnych zebrań 1, odczytowych 3, zarządu 2, na których rozpatrywał projekt przepisów kanalizacji domowej w Warszawie, sprawę osadników otwartych, budowanych na Stacji Pomp Rzecznych w Warszawie i sprawę zwiększenia wydajności Warszawskiej Stacji Filtrów, drogą budowy wstępnych filtrów szybkich.

Przewodniczącym Wydziału był inż. E. Kątkowski, sekretarzem — inż. W. Skoraszewski i skarbnikiem — M. Strasburger.

KOŁA KOLEŻEŃSKIE.

1) **Koło Byłych Sluchaczy Politechniki Lwowskiej** sprawozdania nie nadesłało.

2) **Koło Byłych Wychowañców Instytutu Technologicznego w Petersburgu** liczy obecnie 208 członków i 85 członków na prawach go-

ści, nie będących członkami Stowarzyszenia Techników. Koło ma na celu pomoc koleżeńską, podtrzymywanie stosunków (koleżeńskich), rozważanie spraw aktualnych, związanych z życiem gospodarzem kraju. Koło odbyło 9 ogólnych zebrań i 12 posiedzeń Zarządu, na których poruszane były następujące sprawy: sprawa pomocy koleżeńskiej, ułatwianie kolegom w legitymowaniu się z ukończenia studiów w Instytucie w razie zaginięcia dowodów, wygłoszono referaty w sprawach aktualnych na różne tematy jak np.: o podstawach wydajnej pracy w rolnictwie, o przebiegu strajku w przemyśle, o akcji wyborczej do Rady Miejskiej, sprawozdanie z wycieczki do Belgii, o zjeździe Naukowej Organizacji Pracy w Rzymie, o bytności generała Crozier, jednego z organizatorów przemysłu wojennego w Ameryce, w Polsce o stosunkach gospodarczych z Niemcami w związku z rokowaniami w sprawie zawarcia traktatu handlowego i t. p. Koło w roku sprawozdawczym przyjęło protektorat nad Korporacją „Helania”, istniejącą przy Politechnice w Gdańsku i zainicjowało zapisywanie się poszczególnych członków Koła na filistrów tej korporacji.

Przewodniczącym Koła był kol. W. Wańkowicz, Wice-Przewodniczącym — kol. J. Jeziorański, sekretarzem — kol. J. Bronikowski, skarbnikiem — kol. S. Nehring, członkami Prezydium byli również kol. kol. S. Drewnowski, S. Dziekoński i R. Kaszuba. Koło miało dochód w wysokości zł. 2,184 gr. 76, rozchód zaś wyniósł zł. 2,193 gr. 07.

3) **Koło Byłych Wychowanców Moskiewskiego Instytutu Inżynierów Komunikacji** powstało w r. 1924 i liczy obecnie 52 członków wraz z gośćmi i odbyło 1 walne zebranie, 1 odczytowe i 12 Zarządu. Na posiedzeniach swoich Koło rozważało sprawę zorganizowania Wydziału Dróg Lądowych i Wodnych przy Stowarzyszeniu Techników. Ze względu na to, że Koło nie może liczyć na przyływ nowych członków, a pragnie uwiecznić pamięć swej działalności, stara się więc na swych rocznych walnych zebraniach lub zjazdach gromadzić pewien fundusz z dobrowolnych składek, który przekazywany jest Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Warszawskiej, jako fundusz Koła.

Przewodniczącym był kol. J. Przyborowski, skarbnikiem — kol. H. Jezierski i sekretarzem — kol. A. Wyleżyński. W końcu roku sprawozdawczego Koło było w posiadaniu funduszu zł. 335 gr. 85, z czego wypłacono Wydziałowi Dróg Lądowych i Wodnych zł. 60.—

4) **Koło Byłych Wychowanców Politechniki Kijowskiej** założone w roku 1922 liczyło w roku sprawozdawczym 167 członków. Ma ono na celu utrzymywanie łączności pomiędzy kolegami i informowanie wzajemne o rozwoju techniki. Koło odbyło 1 walne zebranie, 7 odczytowych i 14 Zarządu. Na posiedzeniach tych była prowadzona dyskusja nad referatami wygłaszanymi przez kolegów o stosunkach gospodarczych w Polsce, oraz o postęпах w stosowaniu naukowej organizacji pracy w przemyśle.

Przewodniczącym był kol. A. Romanowski, sekretarzem — kol. J. Krause i skarbnikiem — kol. M. Łopuszański. Fundusz Koła we wpływach wykazuje zł. 897 gr. 60, które w całości Koło wydało na różne administracyjne wydatki i 402 zł na zapomogi dla kolegów.

5) **Koło byłych Wychowauców Politechniki Warszawskiej** powstało w r. 1907 i ma na celu utrzymanie łączności pomiędzy kolegami i wzajemną pomoc. Koło liczy 193 członków i odbyło 1 walne zebranie, 2 odczytowe i 5 Zarządu. Najważniejszymi sprawami, poruszanymi na posiedzeniach Koła, były: sprawa udzielenia pożyczki Szkolnemu Kołu Śródmieścia, sprawa przyjęcia udziału w kongresie działaczy akademickich byłych i obecnych zakładów naukowych, sprawa ożywienia zebrań przez wygłaszanie odczytów - pogadanek, i w tym celu zorganizowano 2 wieczory dyskusyjne, na których omawiano sprawę czerpania wody dla wodociągów warszawskich (inż. Koliński) i powstanie i rozwój lotnictwa cywilnego w Polsce (kol. Girtler). Koło w dalszym ciągu rozłącza opiekę materialną nad Szkołą Śródmieścia swojego imienia.

Przewodniczącym Koła był kol. A. Rodkiewicz, sekretarzem — kol. C. Szczekowski, skarbnikiem — kol. M. Kanigowski. Stan funduszy Koła na dzień 1.I.1928 r. wyniósł zł. 569.

6) **Koło Byłych Wychowauców Wydziałów Inżynierji Politechniki Warszawskiej**, powstałe w roku 1924 i składające się z 2-ch sekcji: 1) inżynierów dróg i mostów i 2) inżynierów-hydropolitechników, ma na celu zjednoczenie wychowauców Wydziałów Inżynierji Politechniki Warszawskiej dla zbliżenia towarzyskiego, współpracy na niwie technicznej i wzajemnej pomocy w pracy zawodowej. Koło liczy obecnie 78 członków i odbyło 1 walne zebranie, 3 odczytowe i 30 posiedzeń Zarządu Koła. Na zebraniach tych Koło zajmowało się rozpatrzeniem aktualnych spraw, a mianowicie: sprawa uprawnień budowlanych i trudności czynionych przez Ministerstwo Robót Publicznych inżynierom z polskimi dyplomami w porównaniu z inżynierami politechnik b. Państw zaborczych. Koło przeprowadziło w roku sprawozdawczym ankietę wśród Inżynierów Dróg i Mostów, oświetlającą charakter zatrudnienia i warunki uposażeniowe młodych inżynierów budowy dróg i mostów w kraju. Poza tem Koło zorganizowało koleżeńskie biuro pośrednictwa pracy i starało się utrzymać łączność z kończącymi Wydział Dróg i Mostów Politechniki Warszawskiej młodymi inżynierami.

Przewodniczącym był kol. Leon Schmidt i zastępcą — kol. Władysław Popielawski sekretarzem—kol. Jan Siwiński, skarbnikiem —kol. Tadeusz Gosztowt. Ogólny wpływ ze składek członków Koła wyniósł zł. 1,626. Wydatki kancelaryjne i związane z podejmowaniem corocznem młodych kolegów, kończących studia, oraz koszt udziału wziętego przez Koło w procesie z Ministerstwem Robót Publicznych w sprawie uprawnień budowlanych wyniosły zł. 1,528.

7) **Koło Byłych Wychowauców Uniwersytetu w Nancy** powstało w r. 1924, liczy członków 89, z której to liczby tylko nieznaczna ilość jest członkami Stowarzyszenia, reszta bywa w Stowarzyszeniu Techników na prawach gości. Koło ma na celu wzajemną pomoc koleżeńską, szczególnie pomoc młodszym kolegom, polakom, studjującym w Uniwersytecie w Nancy. Koło odbyło 1 walne zebranie i 8 Zarządu, na których omawiane były sprawy organizacyjne Koła i podział zapomóg finansowych studentom-polakom w Nancy.

Przewodniczącym Koła był kol. Jan Pędzich, później kol. Stefan Twardowski, sekretarzem — kol. M. Buczwiński, skarbnikiem — kol. P. Grodecki. Przychód Koła wyniósł zł. 346 gr. 73, wydatki zaś wyniosły zł. 174 gr. 70.

8) **Koła Darmsztadczyków** powstało w r. 1923 i liczy członków 54, w tej liczbie pewien procent nie członków Stowarzyszenia. Koło odbyło w roku sprawozdawczym 1 walne zebranie, 4 odczytowe i 5 Zarządu. Koło ma na celu utrzymanie koleżeńskigo życia towarzyskiego, pomoc zawodową i materjalną, kolegom. Wygłoszono 4 odczyty w sprawach technicznych i życia gospodarczo-społecznego, przyjmowano udział przez delegata w VI Tygodniu Akademickim w Warszawie, oraz na kongresie byłych działaczy akademickich w Warszawie. Udzielono również pomocy koleżeńskiej.

Przewodniczącym Koła był kol. Piotr Januszewski, sekretarzem — kol. Czesław Zarzecki, skarbnikiem — kol. Bolesław Truskolaski. Koło z wpływów ze składek wynoszących zł. 1,388 wpłaciło na fundusz ś. p. Tomasza Ruskiewicza zł. 250 oraz wydatkowało na różne cele i koszty organizacyjne zł. 802.

9) **Koło Inżynierów Komunikacji Byłych Wychowauców Petersburskiego Instytutu Komunikacji** powstało w r. 1919 i liczy obecnie członków 247, w tej liczbie jednak pewien odsetek nie jest członkami Stowarzyszenia Techników. W roku sprawozdawczym Koło odbyło walnych zebrań 3, odczytowych 2 i posiedzeń Zarządu 18. Koło ma na celu wzajemną pomoc koleżeńską, udzielając licznych zapomóg ze względu na wielką ilość swych członków-emerytów, potrzebujących znacznej pomocy materjalnej. Wpływ ze składek członkowskich wyniósł złotych 702, z dobrowolnych ofiar wpłynęło zł. 150, z czego wyplacono zapomóg zł. 850.

Przewodniczącym Koła był ś. p. Kazimierz Puciata, a po jego śmierci zastępcami byli kol. Feliks Oppman i kol. Bronisław Mosdorf, sekretarzem — kol. Bronisław Mosdorf, skarbnikiem — kol. Kozłowski.

10) **Koło Inżynierów Uniwersytetu Leodyjskiego** (Polska Sekcja A. I. Lg. Association des Ingenieurs sortis de l'École de Liège) powstało w roku 1919 i liczy obecnie członków 67, mając na celu utrzymanie łączności pomiędzy kolegami, jak również z wyżej wzmiankowanym Stowarzyszeniem w Leodjum, brało czynny udział w życiu Stowarzyszenia przez urządzenie pogadalek, wycieczek, zebrań koleżeńskich i towarzyskich. Koło odbyło 1 walne zebranie, 2 odczytowe, 4 koleżeńskie i 1 wycieczkę. Na posiedzeniach swych Koło zajmowało się sprawą wyborów do władz Stowarzyszenia, stawiając odpowiednich kandydatów, sprawą utrzymania kontaktu ze Stowarzyszeniem A. I. Lg., okazując obecnie studjującym Polakom w Leodjum poparcie w celu umożliwienia im otrzymywania zapomóg z dawnej Bratniej pomocy przy Uniwersytecie w Leodjum. Koło udzielało wzajemnej pomocy i pośredniczyło w otrzymywaniu pracy członkom Koła. Do Biblioteki Stowarzyszenia Techników Koło przekazywało dla ogólnego użytku członków Stowarzyszenia Techników wydawnictwa techniczne, otrzymywane z Belgji od Stowarzyszenia A. I. Lg.

Przewodniczącym Koła był kol. Maciej Rogowski, sekretarzem — kol. Robert Przybyłowicz, skarbnikiem — kol. Antoni Hoppen. Koło in-

kasuje składki członkowskie do Stowarzyszenia A. I. Lg., z których $\frac{1}{3}$ idzie na potrzeby Koła. W ten sposób po przekazaniu należnej temu Stowarzyszeniu kwoty i po pokryciu wydatków bieżących pozostało w Kasie Koła zł. 173.

11) **Koło Inżynierów Wyższej Szkoły Technicznej w Moskwie** powstało w roku 1919, liczy członków 51. Odbyło 1 walne zebranie, 8 odczytowych i 4 posiedzenia Zarządu. Koło ma na celu zjednoczenie kolegów, którzy ukończyli Wyższą Szkołę Techniczną w Moskwie, w celu utrzymania wzajemnej łączności, udzielania pomocy w postaci fachowych rad, pomoc w otrzymywaniu pracy i wzajemnym komunikowaniu sobie postępów wiedzy technicznej, za pomocą pogadanek i odczytów, których wygłoszono trzy, na tematy: Filozofja Kanta—kol. G. Hensel, „Postępy trakcji parowozowych w roku 1926“ — kol. Poczobut-Odlanicki, i „O współczesnem asfaltowaniu dróg“ — kol. Mańkowski.

Przewodniczącym Koła był kol. Wacław Splawa-Neyman, sekretarzem i skarbnikiem — kol. Jerzy Ciechanowski. Fundusz Koła przeznaczony na drobne wydatki i korespondencję wyniósł zł. 18 gr. 43. Innych funduszków Koło nie posiada.

12) **Koło Karlsruheńczyków** powstało w 1918 roku i liczy obecnie 147 członków. Z powodu objęcia protektoratu nad Akademicką Korporacją przy Politechnice w Gdańsku „Wisła“, Koło nosi dodatkową nazwę „Związek Filistrów Gdańskiej Korporacji Z. A. G. Wisła“. Koło ma na celu opiekę moralną i materjalną nad korporacją „Wisła“ oraz wzajemną pomoc dla swych członków. Koło odbyło walnych zebrań 10, odczytowych 3 i posiedzeń Zarządu 10. Fundusz Koła, powstały ze składek członkowskich, wynosił w roku sprawozdawczym zł. 6,950, które w całości przekazano Akademickiej Korporacji „Wisła“.

Przewodniczącym Koła był kol. Leopold Skulski, zastępcą przewodniczącego — kol. Wacław Manduk, sekretarzem — kol. Stanisław Tomczyski i skarbnikiem — kol. Kozimierz Leśkiewicz.

13) **Koło Sportowe** powstało w roku 1927 i ma na celu szerzenie zamiłowania do sportów wśród członków Stowarzyszenia Techników. Koło posiada obecnie 58 członków i odbyło walnych zebrań 1, i posiedzeń Zarządu 7, na których poruszane były następujące sprawy: budowa przystani wioślarskiej, budowa kortów tenisowych, wprowadzenie leczniczej gimnastyki dla członków Koła, utworzenie sekcji szermierczej, zorganizowanie koła myśliwskiego i sprawa utworzenia sekcji t. zw. „młodych“, składającej się z członków Korporacji Studenckich Wyższych Uczelni Technicznych. Koło w roku sprawozdawczym wykazało działalność głównie organizacyjną, a mianowicie: wydzierżawiono plac pod przystań wioślarską od Magistratu m. st. Warszawy, wykonano projekt tymczasowej przystani wioślarskiej, wydzierżawiono plac pod korty tenisowe w Parku Skaryszewskim, wybudowano 2 korty tenisowe, które będą oddane do użytku na wiosnę r. 1928, uruchomiono sekcję gimnastyczną, która odbywa ćwiczenia w gmachu Stowarzyszenia Techników dwa razy tygodniowo po 1 godzinie. Fundusze Koła wykazują zł. 4,069, rozchody zaś wyniosły zł. 3,630 gr. 32.

Przewodniczącym Koła był kol. Józef Wadzyński, sekretarzem — kol. Bronisław Nowakowski, skarbnikiem — kol. Kazimierz Chwalibóg.

14) **Koło Wawelberczyków** powstało w roku 1912, liczy obecnie 38 członków, będących członkami Stowarzyszenia, oraz 30 członków — gości, nie będących członkami Stowarzyszenia Techników. Koło ma na celu samopomoc, zbliżenie kolegów pod względem towarzyskim, udzielanie informacji w sprawach zawodowych. Koło odbyło walnych zebrań 3, odczytowych 4, posiedzeń Zarządu 10. Tematy odczytowe były następujące: „Najnowsze silniki lotnicze” — kol. Aleksander Pirowski, „Obecne szkolnictwo zawodowe i jego braki” — kol. Wincenty Czerwiński, i „Rozwój przemysłu na tle gospodarki ogólnej” — kol. J. Pohoski. Prócz tego w pogadankach poruszono sprawę nostryfikacji dyplomów członków Koła, sprawę ożywienia działalności Koła i pośrednictwo pracy. Wpływ kasowy Koła wyniósł zł. 1,951, z których Koło wydatkowało na ofiarę, złożoną dla Ligi Obrony Powietrznej Państwa zł. 100 i na wydatki kancelaryjne zł. 121. Poza tem Koło uzyskało ze sprzedaży wydawnictw Koła zł. 132.

Przewodniczącym Koła był kol. Ignacy Myszczyński, sekretarzem — kol. Stanisław Łaskiewicz, skarbnikiem — kol. Edmund Żołędowski.

15) **Koło Zebrań Towarzyskich** powstało w roku 1923 i liczy obecnie 89 członków Stowarzyszenia, zaś wraz z rodzinami (73 osoby) 162 osoby. Koło ma na celu organizowanie zebrań towarzyskich dla członków Koła i ich rodzin oraz wprowadzonych gości, celem wzajemnego zapoznania się rodzin członków Stowarzyszenia Techników. Koło urządziło w roku sprawozdawczym 1 walne zebranie, 10 zebrań towarzyskich i 10 posiedzeń Zarządu oraz 1 „Bal Inżynierski” Stowarzyszenia Techników w dniu 1 lutego 1927 r. Na posiedzeniach Zarządu wraz z Komisją Gospodarczą Koła omawiane były sprawy organizacyjne i administracyjne, dotyczące urządzanych zebrań towarzyskich, składane były sprawozdania z urządzanych zabaw. W ciągu roku 1927 Koło urządziło 9 podwieczorków tanecznych, 1 koncert raut w Wielkim Poście oraz, na życzenie Rady Stowarzyszenia, Koło wyłoniło ze swego grona Komitet Organizacyjny „Balu Inżynierskiego”. W każdą środę Koło urządziło składkowe „herbatki” dla członków Koła, ich rodzin i wprowadzonych gości. Zebrania te często były urozmaicane muzyką i śpiewem zaproszonych artystów-amatorów. W miesiącu styczniu i lutym zakończony został kurs lekcyj tańca, zorganizowany w jesieni r. 1926 przez grono Pań, żon członków Koła. Z nadwyżki wpływów nad wydatkami, osiągniętej z urządzanych przez Koło zabaw, zostały pokryte wydatki na remont reprezentacyjnej sali, która służy jednocześnie, jako sala posiedzeń Rady Stowarzyszenia. Wpływy z wejściowego na zebrania towarzyskie, składki członków Koła, wpisowe od nowozapisujących się członków i różne nieprzewidziane dochody, osiągnięte za wypożyczenie serwisu i pianina Koła, wyniosły zł. 17,525 gr. 74. Wydatki organizacyjno-administracyjne wyniosły zł. 14,019 gr. 53. Koszt umeblowania sali recepcyjnej i posiedzeń Rady oraz uzupełnienie serwisu Koła wyniósł zł. 3,427 gr. 21. Na koszty dalszego umeblowania sali recepcyjnej, Koło uzyskało od

Rady Stowarzyszenia chwilową pożyczkę w wysokości zł. 2,000, które mają być zwrócone po sezonie karuawałowym w r. 1928.

Przewodniczącym Koła był kol. Artur Machlejd, sekretarzem — kol. Jerzy Gosiewski i Zygmunt Łada, skarbnikiem — kol. Michał Zembrzusi.

16) **Stowarzyszenie Filistrów Welecja** powstało w roku 1907 i liczy obecnie 332 członków wraz ze stałymi gośćmi byłymi wychowancami Politechniki w Rydze. Stowarzyszenie odbyło 6 posiedzeń Zarządu i 1 odczytowe. Stowarzyszenie ma na celu wzajemną pomoc członków, udzielanie zapomóg i pomocy dla korporacji studenckiej „Welecja“, utrzymywanie stosunków koleżeńskich i towarzyskich. Głównym objawem działalności Stowarzyszenia jest zgromadzenie funduszków na koszty ukończenia rozpoczętej budowy Domu Akademickiego dla Korporacji „Welecja“ w Warszawie.

W skład Zarządu wchodził kol. kol. Kazimierz Kiersnowski — przewodniczący, Edmund Michalski — sekretarz i Jan Łusakowski — skarbnik.

17) **Związek Filistrów Arkonji**, założony w roku 1920, ma na celu wytworzenie łączności pomiędzy kolegami, członkami byłej korporacji Arkonja w Rydze i obecnej korporacji w Warszawie, pomoc koleżeńską oraz opiekę moralną i pomoc finansową dla studenckiej korporacji Arkonja w Warszawie. Związek ten liczy obecnie 312 członków wraz ze stałymi gośćmi byłymi wychowancami Politechniki w Rydze. Związek odbył 3 walne zebrania i 11 posiedzeń Zarządu. Głównym objawem działalności Związku jest udzielanie stypendjów na studia i mieszkaniowych dla członków akademików korporacji Arkonja. W roku szkolnym 1927/28 udzielono stypendjów na sumę zł. 3,745. Prócz tego udzielono bezpłatnego lokalu korporacji akademickiej Arkonja wartości 4,500 złotych rocznie. Związek udzielił członkom swoim zapomóg w sumie złotych 1,000

Przewodniczącym był kol. Władysław Malinowski, sekretarzem — kol. Edward Potemski, skarbnikiem — kol. Lucjusz Iwiński.

SPRAWOZDANIE

Stowarzyszenia Techników na Pomorzu z siedzibą w Toruniu za okres roku sprawozdawczego 1927.

Doroczne walne zebranie odbyło się dnia 12 lutego 1928 r. Po odczytaniu sprawozdania za rok ubiegły udzielono ustępującemu Zarządowi absolutorjum i wybrano na prezesa kol. Karbowskiego w miejsce ustępującego kol. Cywińskiego,

na Viceprezesa kol. Różańskiego,

na Sekretarza kol. Szulca,

na Skarbnika i Bibliotekarza kol. Lewandowskiego.

Do komisji rewizyjnej wybrano kol. Dreckiego i kol. Cywińskiego.

W ubiegłym roku zwołano zebrań miesięcznych 13, zebrań zarządu 9 i zebrań walnych 2.

Do sekretariatu wpłynęło listów 110, wysłano 98.

Zainteresowanie zebraniem w ubiegłym roku było słabe.

Przeciętna frekwencja na zebraniach miesięcznych nie przekraczała 28%, liczba członków na początku roku sprawozdawczego wynosiła 36; przybyło 6 członków, wystąpiło 7 członków w przeciągu całego roku.

Na rok 1928 pozostało zatem 35 członków.

Na odbytych zebraniach wygłoszono ogółem 3 referaty na następujące tematy:

- 1) dnia 10.IV.27 kol. Lewandowski Piotr o „Przeszłości i przyszłości budowy domów robotniczych“;
- 2) dnia 6.IX.27 kol. Cywiński o „Mechanizacji siły pociągowej artylerji ciężkiej w czasie wojny“;
- 3) dnia 6.IX.27 kol. Różański Jan o „Ogrzewaniu i budowie pieców systemu Kłobukowskiego“.

W ubiegłym roku odbyły się 3 zjazdy Zrzeszeń Technicznych, na które Stowarzyszenie wysłało do Warszawy kol. Szneidera i Różańskiego, do Lwowa kol. Schmidta, do Sosnowca kol. Cywińskiego. Do Państwowej Rady Elektrycznej Stowarzyszenie delegowało kol. Hoffmanna.

Lokal posiedzeń Stowarzyszenia przeniesiono z Strzelnicy do lokalu „Ungarja“ przy ul. Chełmińskiej.

Zmniejszono liczbę członków Zarządu z 8-miu na 4-ch.

Stowarzyszenie prenumerowało w ubiegłym roku następujące czasopisma techniczne: Przegląd Techniczny, Mechanika i Bauwelt. Uchwalono budżet na rok 1928 w wysokości 720 złotych.

Wysokość składek dla członków miejscowych ustalono na 2 zł., pozamiejscowych na 1 zł.

W roku sprawozdawczym w miesiącu maju urządzono 1 wycieczkę przy dość licznych udziałach członków i zaproszonych gości.

SPRAWOZDANIE

Krakowskiego Towarzystwa Technicznego za grudzień 1927 r., styczeń i luty 1928 r.

Stan członków w dniu 30.XI.1927	499
Przyjęto w XII.1927, i II.1928 r.	13
	512
Wystąpiło w okr. sprawozdawczym	3
Zmarło *)	5
	507
Stan w dniu 29 lutego 1928 r.	507

Odczyty:

9.XII.1927 r. Prof. Arch. J. Gałęzowski: „O Wydziale Architektury przy Akademji Sztuk Pięknych w Krakowie“;

*) Zmarli: Prof. Alberti Stanisław w Krakowie,
Inż. Piotrowski Władysław w Zakopanem.

- 13.I.1928 r. Prof. Dr. Inż. A. Rożański: „Sprawozdanie ekspertów Ligi Narodów o drogach wodnych i portach morskich Polski, o osuszeniu Polesia i o zaopatrzeniu Górnego Śląska w wodę do picia“;
 20.I.1928 r. Prof. Dr. W. Goebel i Dr. Inż. L. Kowalski: „Zaopatrzenie w wodę polskiego zagłębia górniczego“;
 10.II.1928 r. Inż. M. Seifert Dyrektor Gazowni Miejsk.: „Próby organizacji pracy w Krakowskiej Gazowni“;
 17.II.1928 r. Inż. W. Kosicki z Ameryki: „Odelewy w formach stałych i pod ciśnieniem“ (z pokazem filmowym);
 24.II.1928 r. Inż. J. Pruchnik Dyr. Okr. Dyr. Rob. Publ. w Brześciu: „Program studjów i pomiarów dla opracowania generalnego projektu osuszania Polesia“ (z obrazami świetlnymi).

Odczyty powyższe cieszyły się liczną frekwencją słuchaczy ze względu na aktualne i interesujące tematy.

Wycieczki:

16.XII.1927 r. do Stacji Nadawczej Polskiego Radja.

30.XII.1927 r. do nowego gmachu Kasy Chorych.

Wydział:

odbył w okresie sprawozdawczym 2 posiedzenia, w dniu 13.XII.1927 i 28.II.1928 r.

Na posiedzeniu dnia 13 grudnia ub. r. omawiano:

- 1) w dalszym ciągu sprawę czasopisma dla członków. Postanowiono w razie uzyskania korzystnych warunków prenumeraty zaabonować dla członków „Przegląd Techniczny“, przy równoczesnem podwyższeniu wkładki członk. o 1 zł. miesięcznie na częściowe pokrycie związanych z tem kosztów. Sprawę tę uchwalono załatwić drogą ankiety.
- 2) W sprawie Wydziału Architektury przy A. S. P. w Krakowie wybrano Komisję, która odbyła 1 posiedzenie w dniu 10 stycznia b. r. Komisja ta opracowała odnośny memoriał do Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. wypowiadając się za utrzymaniem w Krakowie Wydziału Architektonicznego, jednakowoż z pełnią praw i obowiązków podobnych wydziałów politechnik.
- 3) W sprawie udziału w Pow. Wystawie Krajowej w Poznaniu w r. 1929 postanowiono zwrócić się z zapytaniem do Związku Pol. Zrzeszeń Technicznych i do Towarzystw zrzeszonych.
- 4) Kol. Jurkiewicz złożył krótkie sprawozdanie ze Zjazdu Delegatów w Sosnowcu, wreszcie
- 5) omawiano szereg spraw bieżących — administracyjnych.

Na posiedzeniu w dniu 28 lutego b. r. omawiano:

- 1) w dalszym ciągu sprawę czasopisma. Ponieważ ankieta dała wynik ujemny (na 500 członków ok. 200 za wnioskiem), postanowiono zwrócić się z zapytaniem do Red. „Przeglądu Technicznego“ czy przy zmniejszonej ilości odbiorców warunki prenumeraty pozostaną te same i w takim razie zaprenumerować „Przegląd“ tylko dla członków zgłoszonych.

- 2) Następnie omawiano poruszaną już w ub. latach sprawę budowy Muzeum Narodowego w Krakowie i uchwalono zwołać wybraną swego czasu odnośną komisję.

Zebrania towarzyskie.

Dnia 6.XII urządzono „Wieczór Humoru i Pieśni“, 31.XII „Wieczór Sylwestrowy“ i 14.II b. r. „Zabawę Taneczną“. Poza tem odbywały się stałe zebrania wtorkowe, gromadząc tak członków jak i wprowadzoną młodzież, czy to przy różnych grach towarzyskich (jak karty, szachy, ping-pong i inne), czy to w czasie karnawału przy muzyce tanecznej. Na jednym z powyższych zebrań wygłoszoną została prelekcja „O narciarstwie“ z nader interesującemi przezroczeniami.

ZE STOWARZYSZENIA TECHNIKÓW POLSKICH W WARSZAWIE.

Dnia 18 listopada w Stowarzyszeniu Techników p. Wallace Clark wygłosił po angielsku odczyt p. t.: „Zarządzanie przedsiębiorstwem w Ameryce i Polsce“. Tłumaczył p. inż. Kucharzewski. Przewodniczył zebraniu b. min. Klarner.

Naukowa organizacja pracy 30 lat temu mało była znana w amerykańskim przemyśle i organizacja warsztatów była na b. niskim poziomie. Oparcie organizacji przemysłu na naukowych podstawach (Taylor—Gant) dało możność Ameryce osiągnięcia obecnej siły produkcyjnej i stworzyło dzisiejszy dobrobyt. Pierwszym krokiem było zorganizowanie sprzedaży, następnie biur (przejście z biur wydziałowych do centralnych), uporządkowanie finansów i zagadnień ogólnej administracji (zrównoważenie wytwórczości ze zbytem).

Opinia inżyniera-doradcy co do zdolności kredytowej przedsiębiorstwa opiera się nie na podstawie posiadanego przez przedsiębiorstwo majątku, lecz na podstawie jego zdolności wytwórczej i sprzedażnej. Rola inżyniera-doradcy w przemyśle prywatnym i rządowym w Ameryce jest nader poważną. Dużo uwagi poświęca się na opracowanie sposobów wzbudzenia zainteresowania w prowadzeniu przedsiębiorstwa wszystkich pracowników.

Amerykańskie metody naukowej organizacji pracy mogą być stosowane w Europie. Technika analizowania warunków, wynajdywania błędów pozostaje niezmienną, należy jednak umieć zrozumieć miejscowe warunki. Każde przedsiębiorstwo winno opracować sobie wzorce dla wszystkich wykonywanych czynności. Po zestawieniu wzorców z osiągniętymi wynikami, należy znaleźć przyczyny opóźnienia i je usunąć. Zastosowania naukowej organizacji pracy w polskim przemyśle czyni ogromne postępy i jest to jedna z najpoważniejszych rękojmi pomyślniej przyszłości gospodarczej Polski.

Po odczycie zabierali głos pp.: inż. Rytel, prof. Rothert, inż. Łoziński i inż. Woyciechowki, zadając prelegentowi pytania co do metod wprowadzania naukowej organizacji u nas, na które prelegent dawał wyczerpujące wyjaśnienia.

Dnia 25 listopada na posiedzeniu technicznym w Stowarzyszeniu Techników p. inż. T. Czaplicki wygłosił odczyt p. t.: „Najnowsze prądy i postępy w gospodarce elektryfikacyjnej“.

Zebrań przewodził prof. Podoski.

Najważniejsze zastosowania energii elektrycznej są: światło, siła, ciepło i elektroliza. Obecnie zużycie energii elektrycznej ogromnie wzrasta; nadchodzi „złoty wiek elektryczności“.

Ogólna roczna produkcja Polski wynosi 1,7 miljarda kilowatgodzin, co stanowi 1% produkcji światowej. (Stany Zjednoczone 50%, Niemcy 10% produkcji światowej). Spożycie na głowę w Polsce wynosi 60 kilowatgodzin rocznie. W gospodarce elektryfikacyjnej występuje wyraźnie tendencja wprowadzania elektryfikacji kraju według zgóry opracowanego planu. Poważnym czynnikiem przy opracowaniu planu muszą być względy obrony państwa. Wzrasta poza tem koncentracja mocy elektrowni. Obecnie w Stanach Zjednoczonych buduje się elektrownia o mocy 800.000 KW. Wzrasta współczynnik wydajności elektrowni.

Występuje zagadnienie przechowywania energii elektrycznej. Rolę akumulatorów energii spełniają zbiorniki w elektrowniach wodnych, które regulują dopływ wody do turbin. Zbiorniki wyrównawcze bywają godzinne, dzienne, roczne. Obecnie budują się nawet wieloletnie.

Sprawa czy racjonalniejsze są elektrownie ciepłe, czy też wodne — nie da się obecnie rozstrzygnąć, w ostatnich czasach koszt energii cieplnej spada, wodnej — wzrasta. Mimo to kraje kulturalne otaczają specjalną opieką wyzyskanie sił wodnych, jako źródła energii elektrycznej. Najbardziej ekonomiczną wydaje się współpraca obydwóch rodzajów energii. Konieczna jest współpraca pomiędzy przedsiębiorstwami, wytwarzającymi energję elektryczną — wiązanie elektrowni między sobą. Uzyskuje się przez to zwiększenie wyzyskania instalacji, zmniejsza się potrzebną rezerwę, dzięki czemu zmniejszają się koszty energii. Współpraca przechodzi obecnie na teren między państwowy.

Rozwój elektryfikacji coraz więcej staje się wskaźnikiem kultury gospodarczej i dobrobytu kraju.

W dyskusji po odczycie zabierali głos: inż. Barszczewski, prof. Podoski i inż. Czapliski.

Dnia 3 lutego r. 1928 w Stowarzyszeniu Techników Polskich w Warszawie p. mjr. inż. Jackowski wygłosił odczyt na temat: „Zagadnienia aktualne z organizacji radja w Polsce“.

W odczycie swym prelegent przedstawił obecny stan radja w Polsce. Zaczął od charakterystyki władz naczelnych, których obowiązkiem jest nadawanie ogólnego kierunku w rozwoju radja, następnie przeszedł do szkolnictwa, literatury fachowej, ustawodawstwa, koncesji nadanej towarzystwu „Polskie Radjo“, przemysłu radjowego, stowarzyszeń i klubów radjofonicznych. Odczuwa się brak katedry radja przy wyższych uczelniach. W dziedzinie literatury fachowej mamy pewne zasługi: dzieło kapitana inż. Groszkowskiego o lampach katodowych zostało przetłumaczone ze względu na swą wysoką wartość na język francuski.

Radjo zostało drogą koncesji przekazane przez Rząd Tow. Akc. „Polskie Radjo“. Posiadamy obecnie stacje nadawcze: Warszawa,

Kraków, Poznań, Katowice i Wilno (Niemcy posiadają 22 stacje. Ogólna ilość abonentów w Polsce w roku 1927 wynosiła 117.000 Niemcy 2.000.000). Obecnie w Europie zauważa się tendencję do zrzeszania się na polu radja i wymiany audycji. Polska przyjmuje udział w Komisji Międzynarodowej, a dyrektor „Polskiego Radja” dr. Chamiec jest prezesem podkomisji wymiany programów.

W przemyśle radjowym przeżywalimy dwa okresy: do 1926 r. i po 1926 roku. W pierwszym okresie zaczęto wytwarzać w kraju lampy katodowe, w drugim — sprzęt dla odbiorników. Naogół rynek polski jest zalewany tandetą zagraniczną. Centralny komitet zrzeszeń radjotechnicznych zorganizował pierwszą wystawę radjową, o której z uznaniem wyrażała się prasa amerykańska.

Prelegent uważa za wskazane powołanie do życia polskiego komitetu radjotechnicznego, rady radjofonicznej, wyznaczenia komisarza rządowego do spraw radjo, stworzenie funduszu radjowego dla celów ogólnych radjotechniki, rozbudowę sieci radjowej szczególnie na kresach, jak również i dla celów lotnictwa, zwrócenie uwagi należytej na szkolnictwo zawodowe i wyższe. Dla rozwoju radja ważną jest odpowiednio zainicjowana propaganda. Dla przemysłu radjowego pożądaną jest normalizacja części zamiennych odbiorników. Koniecznym jest założenie instytutu radjo-badawczego, do którego stworzenia został już obrany komitet organizacyjny.

Odczyt był ilustrowany bogato wykresami.
Przewodniczył b. minister inż. C. Klarner.

Dnia 2 marca 1928 r. płk. Pietraszek wygłosił w Stowarzyszeniu Techników odczyt na temat: „Zasady nawigacji lotniczej”.

Przy przenoszeniu się z jednego miejsca kuli ziemskiej na drugie drogą najkrótszą, zachodzą pewne trudności przy określaniu lotu. Należy wprowadzić poprawki kierunku, uwzględniając kąt deklinacji (kąt odchylenia południka geograficznego od matematycznego), i kąt dewjacji (kąt odchylenia południka kompasowego od magnetycznego). Wiatr ma również ogromne znaczenie przy wyborze prawidłowego kierunku. Prelegent podał metody, służące dla określenia kierunku lotu i demonstrował loty (kompasy lotnicze, nawigafy), którymi się posługują nawigatorzy powietrzni.

Następnie zabrał głos płk. Szenderowski, który podał krótkie lecz niezmiernie ciekawe sprawozdanie z prób, wykonanych ostatnio ze spadochronami amerykańskimi typu „Irwing”. Spadochron jest przystosowany do tych warunków, w których znajduje się lotnik na płatowcu. Przeprowadzone próby wykazują niezawodne działanie tego spadochronu. Po omówieniu technicznych szczegółów konstrukcji spadochronu płk. Szenderowski wyświetlił film amerykański, ilustrujący sposób użycia spadochronu.

Po zakończeniu posiedzenia przewodniczący zebrania b. minister Klarner podkreślił w krótkich słowach postępy lotnictwa w ostatnich latach i zasługi położone przez lotnictwo wojskowe dla rozwoju polskiej aeronautyki.

PROGRAM WYKŁADÓW

W SALI INSTYTUTU PRZEMYSŁU CUKROWNICZEGO W POLSCE, UL. KRAKOWSKIE PRZEDMIEŚCIE № 7 M. 16.

Dzień	Data	Godz.	Prelegent	Temat lub wycieczka	Dzień	Data	Godz.	Prelegent	Temat lub wycieczka
Wtorek	20/III	9—10	Otwarcie kursów przez Prezesa Instytutu p. St. Grzybowskiego		Środa	28/III	9—10	Dyr. F. Suchorzewski	Postępy w budowie maszyn parowych
		10—12	Prof. K. Smoleński	Oczyszczanie soków, wykonanie i kontrola			10—11	Dyr. F. Suchorzewski	Zastosowanie spręż. powietrza do transportu
		17—13	Prof. W. Itanowski	Drobnoustroje w cukrowni			11—13	Prof. I. Dąbrowski	Wysokoprężne kotły parowe
		16—18	Inż. J. Śmigieński	Ogólne zasady Nauk, Org. Pr.			popol.	Zwiedzenie Zakł. Mechaniczn.	Orthwein & Karasiński
Środa	21/III	9—11	Prof. St. Pleśniewicz	Budowa materji	Czwart.	29/III	9—11	Dyr. S. Śliwiński	Generatory elektryczne
		11—13	Dyr. K. Dąbrowski	Zagadnienia naukowej organizacji w polskim przemyśle cukrowniczym			11—13	Pr. W. Chrzanowski	Turbiny parowe
		16—18	Red. Z. Przyrembel	Pogadanka bibliograficzna	Piątek	30/III	9—10	Inż. K. Gnoiński	Zwiedzenie elektrowni tramw. Nowoczesne sposoby oświetlenia wnętrz fabrycznych
Czwart.	22/III	9—11	Prof. S. Pietkowski	Fotometria i kolorymetria*			10—12	Dyr. K. Szpotniński	Elekt. urządzenia rozdzielcze
		11—13	Prof. J. Parnas	Stężenie jonów wodorowych*			12—13	Dyr. F. Żuryn	Aparatura cukrowni
		16—18		Zwiedzenie Inst. Chemicznego Przemysłu Zabarwień soków i syropów			popol.	Zwiedzenie Zakładów Borman & Swede	
Piątek	23/III	9—11	Inż. B. Nowakowski	Oczyszczanie soków	Sobota	31/III	9—10	Prof. I. Dąbrowski	Nowoczesna kontrola kotłów i silników parowych
		11—13	Prof. K. Smoleński	Pokazy chemiczne			11—12	Inż. B. Jabłoński	Elektr. przyrządy pomiarowe
		16—18		Piecze wapienne			12—13	Dyr. S. Śliwiński	Pompy wirowe do próżni i gazu
Sobota	24/III	9—11	Prof. K. Smoleński	Uprawa i pielęgnowanie buraka			16—18	Dyr. S. Twardowski	Pompy wirowe — wykład z pokazami w fabryce Brandel i Witoszyński
Ponied.	26/III	9—10	Inż. B. Nowakowski	Gotowanie cukrzy					
		10—11	Dr. J. Kosirski	Uprawa i pielęgnowanie buraka					
		11—12	p. A. Chrzanowski	Szkodniki buraka cukrowego	Ponied.	2/IV	9—11	Inż. J. Roman	Silniki elektryczne
		po pol.		Zwiedzenie Zakładów Kuchnia			11—12	Dyr. S. Bystydziański	Urządzenia transportowe w cukrowniach
Wtorek	27/III	9—10	Prof. I. Dąbrowski	Zarys termodynamiki techn.			12—13	Inż. W. Moroński	Prostowniki elektryczne
		10—12	Prof. Cz. Grabowski	Naukowe podstawy suszarnictwa	Wtorek	3/IV	9—11	Prof. I. Dąbrowski	Zwiedzenie Zakł. Elektr. P.T.E.
		12—13	Inż. A. Grudziński	Wentylacja i odemglanie w cukrowniach			11—13	Dyr. S. Śliwiński	Gospodarka ciepła
		16—18		Pokazy w pracowniach chemicznych Instytutu			wieczor.		Napęd elektri. w cukrowniach Wapólna wieczera

*) Wykłady oznaczone gwiazdką odbędą się w Zakładach Fizycznych Uniwersytetu Warszawskiego przy ul. Hożej 69.

PRAWO BUDOWLANE

W Dzienniku Ustaw z dnia 5 marca 1918 roku w Nr. 23 zostało ogłoszone „Rozporządzenie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli“

Przypominamy, że w Nr. 7 — 8 — 9 z r. 1926 „Wiadomości Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych“ na str. A— 15 został zamieszczony Projekt Ustawy Budowlanej, opracowanej przez specjalną Komisję Fachową Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych.

Ponieważ zaszły znaczne różnice między opinią fachowej komisji a ogłoszonym prawem, Zarząd Związku powołuje komisję specjalną dla rozpatrzenia tych różnic w celu zreferowania ich ew. na zjeździe i jednocześnie zwraca się do ogółu Techników Zrzeszonych, którzy interesują się sprawą prawodawstwa Budowlanego, aby swe wnioski łaskawie zechcieli przesłać pod adresem Zarządu Związku, Warszawa, Czackiego 5.

POLSKI INSTYTUT WODOCIĄGOWO-KANALIZACYJNY.

W dniu 18 marca 1928 r. został otwarty Polski Instytut Wodociągowo-Kanalizacyjny w Warszawie.

Statut, spis członków oraz geneza powstania Instytutu zostały ogłoszone w Nr. 1 „Technika Sanitarnej“, kwartalnika, wydawanego przez Instytut.

Instytut wydał pracę Inż. I. Piotrowskiego, p. t. Wodociągi i Kanalizacja miast polskich w świetle cyfr. W ten sposób została zapoczątkowana serja wydawnictw Instytutu. Praca powyższa jest pierwszą w tym zakresie w literaturze polskiej i stanowi poważny dorobek polskiej myśli technicznej.

Adres Instytutu: Warszawa, Karowa 31.

REFERATY i WNIOSKI

zgłoszone na II-gi Zjazd Polskich Techników Zrzeszonych
we Lwowie w 1927 roku pod hasłem

Pracy Gospodarnej

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

- P** 1928. 623.47
B Przegł. Art. Nr. 1.
T TARNOWSKI MIKOŁAJ por. Roz-
 brojenie amunicji. 3400 słów + 2 rys.
- P** 1928. 623.54
B Przegł. Art. Nr. 1.
T KORALCZEWSKI ANTONI por.
 Wiatr balistyczny w literaturze ro-
 syjskiej 1950 słów + 5 rys.
- P** 1928. 621.3 (438) „1927”
B Przegł. Techn. Nr. 5.
T P. I. Polski przemysł elektrotech-
 niczny. 500 sł.
- P** 1928. 621.3 : 629.2 (438) „1927”
B Przegł. Techn. Nr. 5
T M. Z. P. Elektryfikacja. 500 złów.
- P** 1928. 669 (063 + 064) (43.15)
B Przegł. Techn. Nr. 6.
T FESZCZENKO - CZOPIWSKI, dr.
 inż. prof. Wystawa i Zjazd Metaloz-
 nawczy w Berlinie (metale po za że-
 lazem i ich stopy). 3600 sł.
- P** 1928. 62 (071.1) (438)
B Przegł. Techn. Nr. 6.
T Pięćdziesięciolecie Politechniki
 Lwowskiej. 2150 sł. + 5 rys.
- P** 1928. 627.821
B Przegł. Techn. Nr. 7.
T WIERZBICKI W., inż. dr. Rozkład
 naprężeń w murach szczelnych. 2200
 sł. + 11 rys.
- P** 1928. 626 (438)
B Przegł. Techn. Nr. 5 i 6.
T LEGUN-BILIŃSKI A., inż. Nasze
 projekty kanałowe. 4450 słów.
- P** 625.7+621.3+629.31 (438) „1927”
B 1928. Przegł. Techn. Nr. 5.
T Przemysł i technika w r. 1927. Go-
 spodarka drogowa w 1927. Polski
 przemysł elektrotechniczny w roku
 1927. Elektryfikacja. 2650 słów.
- P** 1928. 531.575
B Przegł. Techn. Nr. 7.
T WASIUTYŃSKA I. Zastosowanie
 techniczne promieni Roentgena.
 2000 słów + 10 rys.
- P** 1928. 621.8
B Przegł. Techn. Nr. 8.
T MOSZYŃSKI W. inż. W sprawie
 pasowań zgrubnych. 2600 słów.
- P** 1928. 532.5-1
B Przegł. Techn. Nr. 9 i Nr. 10.
T SZCZENIOWSKI B inż. Zmiana kie-
 runku prądu jedностajnego o kąt do-
 wolny. 2650 słów + 5 rys.
- P** 1928. 52 (071.1)
B Przegł. Techn. Nr. 9.
T ANCZYC ST. dr. prof. Kształcenie
 laboratoryjne na politechnikach. 1750
 słów + 14 rys.
- P** 1928. 621.7
B Przegł. Techn. Nr. 8 i Nr. 9.
T RELWICZ JERZY inż. Środki trans-
 portu i maszyny w wytwarzaniu cią-
 głem. 3250 słów + 29 rys.
- P** 1928. 628.13 (47.51)
B Przegł. Techn. Nr. 4, Nr. 7 i Nr. 9.
T KOLITOWSKI A. inż. Budowa ba-
 senów osadowych na stacji pomp
 rzecznych wodociągu warszawskiego.
 6350 słów + 10 rys.
- P** 1928. 669
B Przegł. Techn. Nr. 9.
T Metaloznawstwo. Mosiadz wysoko-
 wartościowy z miedzi. Fizyczne wła-
 ściwości czystego cynku. (Przegląd pism
 technicznych). 950 słów.
- P** 1928. 621.43
B Przegł. Techn. Nr. 9.
T Silniki spalinowe. Trójkomorowy sil-
 nik Börnera. (Przegląd pism technicz-
 nych). 75 słów.
- P** 1928. 628.1 (47.31)
B Przegł. Techn. Nr. 9.
T Technika Sanitarna. Zaopatrzenie
 w wodę m. Warszawy. (Przegląd pism
 technicznych). 350 słów.
- P** 1928. 669
B Przegł. Techn. Nr. 10.
T FESZCZENKO-CZOPIRSKI I. dr.
 inż. prof. i ŁOSKIEWICZ inż. O ta-
 nych stopach żelazkowych z osnową
 ołowianą. 2450 słów + rys. 1.
- P** 1928. 669
B Przegł. Techn. Nr. 10.
T JASIEWICZ ZYGMUNT inż. Chrom,
 jako powłoka ochronna dla żelaza
 i stali. 1050 słów.

OSTATNI WYRAZ TECHNIKI
ODKURZACZ KOCIOŁKOWY

„PROTOS”

BEZPŁATNE
DEMONSTRACJE
NA ŻĄDANIE

ODKURZACZ „**PROTOS**“ WYKAZUJE WYSOKI STOPIEŃ SSANIA, ODZNACZA SIĘ DUŻĄ PORĘCZNOŚCIĄ, JEST ŁATWY W OBSŁUDZE I PEWNY W DZIAŁANIU.

ŁOŻYSKA KULKOWE.

SPRZEDAŻ: WSZYSTKIE ODDZIAŁY
POLSKICH ZAKŁADÓW SIEMENS SP. AKC.
I BIURO TECHNICZNE INŻ. E. BIAŁKOWSKI

WARSZAWA, NOWY ŚWIAT 30, TEL. 24-22

ŁÓDŹ, ul. PIOTRKOWSKA 96, TEL. 63-11

KRAKÓW, ul. SŁAWKOWSKA 3, TEL. 37.

P 1928. 620.113
B Przegł. Techn. Nr. 10.
T PASZKOWSKI WACŁAW inż. prof.
 W sprawie próbek betonowych. 850
 słów + 3 rys.

P 1928. 627.51 (73 Mississipi)
B Przegł. Techn. Nr. 10.
T M. R. Ochrona rzeki Mississipi
 przed katastrofą powodzi. 650 słów.

P 1928. 669 (063 + 064) (431.5)
B Przegł. Techn. Nr. 11.
T ŁOSKIEWICZ W. inż. Lekkie sto-
 py na Wystawie Materiałoznawczej i
 Zjeździe w Berlinie. 3800 słów + 4
 tabl. + 3 rys.

P 1928. 621.311.22
B Przegł. Techn. Nr. 11.
T SZCZENIOWSKI B. inż. Ekono-
 miczność siłowni wysokoprężnych
 małej mocy. 1450 słów + 4 rys.

P 1928. 621.434
B Przegł. Techn. Nr. 11.
T Silniki Diesela o tłokach glinowych.
 150 słów.

P 1928. 351.81 + 625.7 (438) (063)
B Przegł. Techn. Nr. 11.
T P. T. Pierwszy Polski Kongres dro-
 gowy. 2400 słów + 2 rys.

P 1928. 389.6 : 621.0
B Przegł. Techn. Nr. 11.
T HAUSWALD EDWIN prof. Nowe
 dążenia w dziedzinie normowania wa-
 łów pędnych. 1000 słów + 2 tabl. +
 1 rys.

P 1928. 355.48 (43) „1915.08” : 355.424.2
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1. (Saper)
T KLECZKE kpt. Przeprowadzenie przez
 Dunaj w r. 1915. 4500 + 3 rys.

P 1928.
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1 i Nr. 2
T (Saper).
 CZARNECKI K. mjr. Francuskie ba-
 taljony saperów M. D. (Masowa bu-
 dowa schronów podkopowych). 3550
 słów + 3 tabl. + 10 rys.

P 1928. 662.21
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1 i Nr. 2
T (Saper).
 MICEWICZ ST. dr. O wartości ener-
 gji wybuchu. 2550 słów + 1 rys.

P 1928. 358.2 : 769.4
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1. (Saper)
T SZKOLNIKOWSKI mjr. Kilka u-
 wag o organizacji zawodów ogólnop-
 saperskich. 1200 słów.

P 1928. 358.33 (73)
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1. (Saper)
T KL. Pokojowe prace amerykań-
 skich oficerów inżynierji. 250 słów +
 1 rys.

P 1928. 358.2 : 355.231 2 (47)
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1. (Saper)
T HELLMAN kpt. Szkolenie ofice-
 rów wojsk technicznych w Rosji. 1500
 słów.

P 1928. 627.51 (73 Mississipi)
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1. (Saper)
T ABRAMOWSKI W. płk.-inż. Wal-
 ka z powodzią dolnej Mississipi. 450
 słów.

P 1928. 358.236 : 357
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1.
T (Łączność).
 SOWIŃSKI JERZY por. Łączność w
 jednostkach taktycznych kawalerji.
 2150 słów.

P 1928. 355.42 : 358.4 : 654.25
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1.
T (Łączność).
 POLITOWSKI KAROL dr. kpt. Ra-
 djokomunikacja między płatowcami i
 ziemią w wojnie ruchowej. 900 słów.

P 1928. 384.6 + 654.6
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1.
T (Łączność).
 DOBRSKI KONSTANTY mjr. inż.
 Rozwój telefonji gdzieindziej i u nas
 i niektóre wskazania, jakie stąd wy-
 nikają. 1700 słów + 5 rys. + 3 tabl.

P 1928. 537.3 : 654
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1.
T (Łączność).
 POMIRSKI HENRYK por. inż. Bada-
 nие ognii galwanicznych. 2350 słów.
 † 6 rys.

AEG

WARSZAWA

KRAKOWSKIE-PRZEDMIEŚCIE 16/18.

KRAKÓW

UL. DUNAJEWSKIEGO NR. 3.

ŁÓDŹ

UL. PIOTRKOWSKA NR. 165.

POZNAŃ

UL. ŚW. MARCINA NR. 41.

SOSNOWIEC

UL. WARSZAWSKA NR. 6.

**„POWSZECHNE
TOWARZYSTWO ELEKTRYCZNE
A. E. G.”**

SP. Z OGR. ODP.

Budowa turbin parowych.

Wszelkie instalacje elektryczne.

Wielkie składy materiałów elektrycznych.

P 1928. 4 : (623 + 355)
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1.
T (Łączność).
 JOTSOW. O ujednostajnieniu słownictwa. 300 słów.

P 1928. 654.25 (26 Atlantyki)
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1.
T (Łączność).
 ZIEMBIŃSKI W. kpt. Radiotelefonja transatlantycka. 2250 słów + 5 rys.

P 1928. 355.4 : 654.25
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1.
T (Łączność).
 K. P. Rola radja w wojnie. 1100 słów.

P 1928. 355.4 : 654.25 (44)
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1.
T (Łączność).
 K. Wojskowe stacje radiofoniczne w Francji. 500 słów.

P 1928. 355.45 + 654.25
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1.
T (Łączność).
 K. Radjofonia i obrona kraju. 50 sł.

P 128. 355.42 : 358.119.1
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1.
T (Broń pancerna).
 ROMISSOWSKI mjr. S. G. Studium użycia czołgów Renault w walce ruchomej. 3600 słów.

P 1928. 355 : 42 : 358.119.2
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1.
T (Broń pancerna).
 ŻYRKIEWICZ L. por. Niemieckie samochody pancerne. 2300 + 6 rys.

P 1928. 355.624.2 : 358.2
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1.
T (Broń pancerna).
 KULESZA JERZY kpt. Zasady, na jakich winna być oparta reforma rachunkowości materiałowej, w wojskach technicznych. 1500 słów.

P 1928. 389.6 : 669 (437)
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1
T (Broń pancerna).
 JACKOWSKI K. inż. Prace Czecho-słowackiego Komitetu Normalizacyj-

nego i zagadnienia normalizacyjne w wielkim przemyśle czeskim metalowo-przetwórczym. 850 słów + 3 rys.

P 1928. 355 : 42 : 358.119.2
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 1.
T (Saper).
 SPAŁEK mjr. Motoryzacja a przeprawy przez rzeki. 1000 słów + 5 rys.

P 1928. 355.48 (438) „1927” : 358.2
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 2.
T (Saper).
 KLECZKE kpt. Przeprawa przez Dźwinę w r. 1917. 900 słów + 1 rys.

P 1928. 355.231.33 (44)
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 2.
T (Saper).
 WŁAD. W. Na marginesie artykułu „Organizacja i metody szkolenia w Oficerskiej Szkole Inżynierji w Wersalu”. 550 słów

P 1928. 4 : (623 + 355)
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 2
T (Saper).
 LEVITOUX mjr. S. G. Uwagi w sprawie słownictwa. 200 słów.

P 1928.
B 92 (Przybylski M. pułk. S. G. inż.).
T Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 2.
 (Saper).
 KL. Płk. S. G. inż. Marjan Przybylski. 250 słów.

P 1928. 355.48 (44) „1926” 358.2
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 2.
T (Saper).
 HELLMAN kpt. Saperzy francuscy w Lewancie. 1100 słów + 1 rys.

P 1928. 358.2 (02)
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 2.
T (Saper).
 KL. Polowy podręcznik saperski. 350 słów.

P 1928. 354.424.3 „1914 : 1918”
B Przegł. Wojsk. Techn. Nr. 2.
T (Łączność).
 N. O roli radjowywiadu podczas wojny światowej. 1300 słów.

NA CO POTRZEBNA „ADREMA“?

„Adrema“ potrzebna na to, aby osiągnąć znaczne oszczędności na kosztach handlowych drogą zastąpienia kosztownej pracy ludzkiej przez 40-krotnie tańszą pracę maszynową.

KOMU POTRZEBNA „ADREMA“?

„Adrema“ potrzebna wszelkim firmom i instytucjom, które muszą adresować większe ilości listów do stałej klienteli, sporządzać listy płacy, czy też inne listy lub wykazy z powtarzającymi się nazwiskami.

KTO JUŻ POSIADA „ADREMA“?

„Adremę“ posiadają liczne banki, fabryki, firmy handlowe i przemysłowe, związki, stowarzyszenia, urzędy municypalne, instytucje społeczne i użyteczności publicznej, wydawnictwa, księgarnie i t. p.

**Przeszło 250.000 maszyn w użyciu
w całej Europie.**

GENERALNE PRZEDSTAWICIELSTWO NA POLSKĘ

„A D R E M A”

WŁAŚC. JANUSZ WOYCIECHOWSKI

Warszawa, ul. Niecała L. 8. Tel. 215-10.

„FORTIS”

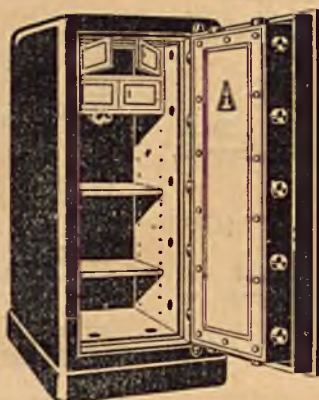
Krajowa Fabryka Kas i Konstrukcyj Stalobetonowych

Sp. z o. o. w Warszawie

TOWAROWA 33

Tel. 257-31

Adr. tel. „FORTIS”

JEDYNA FABRYKA W POLSCE

produkująca **Kasy, drzwi skarbcowe,**
i t. p. ubezpieczenia wyłącznie

z betonu

pg. patentu S. A. „Troate” w Bazylei,
nieczułe na ogień i włamanie.

SKARBCE BANKOWE

Szafy betonowe ogniotrwałe

KATALOGI i OFERTY GRATIS i FRANKO.

Wystawa modeli „ICAR” Hotel Europejski tel. 32-23.